Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тимай 1921 оной ...бриин 21-нэй гарана | № 71 (13866) | 1975 оной мартын 26, среда | Сэн 2 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. И. ЛАПИРОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ИСКУССТВЫН ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын театральна искусствын хүгжэлтэдэ габьялатай байһанайнь түлөө Ленинградай оперо болон баледэй Академическэ Бага театрай режиссёр Семён Ильич **Лапировта Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной мартын 25.

РЕСПУБЛИКЫН ТҮРҮҮ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨЕ УГТУУЛАН

ҮШӨӨЛ ҺАЙНААР АЖАЛЛАХАБ

...жалай эгээл ехэ бүтээ- ...лахын түлөө, машина- ...й техническэ хүсые эр- ...һайнаар ашаглахын тү- ...үдөө ажахын механиза- ...удай хүдэлөөн тухай» ...С-эй ЦК-гай гаргаһан ...олые манай механиза- ...ууд анхаралтайгаар шу- ...а, зүбшэн хэлсэһэн бай-...

...уха, нөөхэ юумэ үгы, ...шье совхоз дотор машин- ...уд, тракторнуудайнгаа ...ень дүүрэнээр үшөөл хэ- ...жэ шададаггүйбди. За- ...хахадшье хүсэндөө ...лэгдэжэ үрдеэгүй аал, ...ор гү, али автомаши- ...удай эбдэржэ, хэрэглэм- ...э гаргагдадаг ушар ...оэшэ. Энэ юун дээрэ- ...олоноб гэхэдэ, зарим ...изаторнууд абажа яба- ...ехникэдээ һаланаар, ха- ...алгагүйгөөр хандажа, ...олзортонь техническэ ...һа хэдэггүй, һулада- ...урэбүүдыень шангад- ...гүй, элэжэ хуушарһан ...нуудыень дары һэлгэ- ...и дээрэһээнь лэ тэдэнь ...сагһаа урид эбдэрнэ.

...най дүршэл ехэтэй, үни- ...механизаторнууд Дондок ...дуров, Михаил Хандуу- ...адмажап Санжиев, Ни- ...Дамбаев, Дондок Аюр- ... Доржо Хандажапов, ...Зылыгостев гэгшэд даа- ...баһан техникэдээ эзэн ...хандажа, ехэ заһаба- ...гөөр хэдэн арбаад мян- ...тар зөөлэн хахалалга ...олон жэлдэ эрхимээр ...дэг байна. Залуу ме- ...торнууднай аха нүхэ- ... жэшээгээр баһал ...даһан техникэдээ на- ...гамтайгаар хандадаг ...һаа, ажалай бүтээсые ...дээшэлүүлхэ, машина, ...рнуудайнгаа хүсые ...ээр хэрэглэхэ аргатай. ...машинын жолоошод

Будажап Гуржапов, Алексей Раднаев, Доржо Дамдинов, Николай Гомбоев гэгшэд хүдөө ажахын хүдэлмэриин халуун хаһада үдэр һүнийе илгангүй хүдэлдэг, машинамнай эбдэрээ гэһэн шалтагаан барижа һаатахыень нэгэтэшье харахагүйш. Эдэнэр ажалай үедэ сүлөө олоод лэ машинаяа тоһодохо гү, али ондоошье харууһа, заһабари хэжэл байдаг юм. Тиимэл хадаа Доржо Дамдинов «ГАЗ-51» түхэлэй машинаар 300 мянган тонно-километр капитальна заһабарингүйгөөр ябажа, кабинынгаа хажууда гурбан табан хушуун одо зуруулһан юм. Мүн Б. Гуржапов өөрөө хоёр жэл соо тэмдэг сараа оруулангүй, шэнэхэнээр абажа ябаһан машинаяа хүбүүндээ үгөөд, өөрөө ондоо машинада һуугаа һэн.

Эдэ нүхэдые дахажа ябадаг залуу жолоошод Бальжин Раднаев, Содбо Будаев, Доржо Дашинимаев, Самбу Цыбенов, В. Дамдинов болон бусад жолоошоной орёо, харюусалгатай мэргэжэлдэ һуралсанад.

Залуу трактористнуудай дундаһаа Б. Аюрзанаев, Д. Будаев, В. Ваганов, Б. Цыбенов гэгшэд мүн лэ оролдосотойгоор хүдэлжэ эхилээ. Бидэнэр ахамад механизаторнууд залуу үетэниие дахуулан, бодото ажал дээрэнь заабари, һургаал үгэжэ ябаха ёһотойбди.

Манай совхоз ороохото ургамалнуудые 2207 гектарта таридаг юм. Тэрэнэй 1500 гектарынь минии хүдэлдэг 1-дэхи отделенидэ таригдадаг. Үнгэрһэн жэлэй хабарай тарилгые муу бэшээр үнгэргөөд, һайн ургаса ургуулжа байтарнай мүндэр орожо, нилээд ургасыемнай сохижорхёо һэн. Тиибэшье һаа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 16,8 центнер ообёс, 13,2 центнер шэнисэ, 11,9 центнер горох хураһан байнабди. 1500 гектар ургасынгаа 1404 гектарыень амяарлан хураагаа һэмди. Манай нютагта оройн мүндэр август, сентябрь һарануудташье орожо байдаг хадань, таряагаа амяарлан хураажа, энэ аюулһаа зайсуулха баатай болонобди. Мүн иигэжэ хураахада ороохо таряан айража гээгдэхээршье бараг байдаг. Үнгэрһэн жэлэй хураалгада орохынгоо урда тээ механизаторнуудай суглаа хэжэ, богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар энэ хүдэлмэреэ үнгэргэхэ гэһэн уялга бултадаа абаад, хоорондоо социалис мүрысөө баталжа, урзаандаһайхиһаа һараар урда хураалгаяа дүүргээ һэмди.

Би өөрөө «Беларусь» түхэлэй тракторта хүдэлдэгби. Хабарай тарилгын урда тээ сабшалан дээрэ наг шобхэ зөөдэг, тарилгын үедэ сеялкэнүүдые шэрэдэг, зуһдаа оньһожоруулагдаһан звено даажа, намарай сагта ороохо таряа шэрэхэ, һолоомо суглуулха, үбэлдөө малда тэжээл зөөхэ гэхэ мэтын ажалда ябадагби. Мүнөө абажа ябаһан тракторни дүрбэдэхи жэлээ ехэ заһабарилгагүй хүдэлнэ. Үшөө һайн зандаа. Жэл соо дунда зэргээр 900 гектар зөөлэн хахалалга хэхэ түсэбөө 920-до хүргөөб. Үнгэрһэн жэлдэ 1210 гектар зөөлэн хахалалга хэжэ, мянга гаран килограмм түлишэ, хеёр зуугаад түхэригэй запчасть алмажа гарааб.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ бороо хуратай үдэрнүүдтэ һаатахадаа дахуулжа ябаһан звеногойнгоо залуу хүбүүдэй техническэ мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, залуушуулые механизаторнуудай зэргэдэ оруулхын тула тэдэнэй дунда хөөрэлдөө хэдэг байгааб. Мүнөө тэрэ нүхэдэйм ехэнхинь механизаторнууд болонхой.

«Хүдөөдэ байгаа хадаа техникэ шудала» гэһэн эрилтэ тон зүб. Манай совхоздо механизаторнууд дуталдадаг юм. Хабарай тарилгын үедэ трактор бүхэниие хоёр халаанда хүдэлгэхэ гэхэдэ, трактористнууд дуталдадаг. Тиимэһээ хүсэтэ «ДТ-75» түхэлэй тракторнуудай хүсые гүйсэд ашагланагүй гээшэбди. Энээн дээрэһээ харахада залуушуулые механизаторнуудай һургуулида олоорнь һургахын тула совхозой партийна, профсоюзай, ВЛКСМ-эй комитедүүд саг үргэлжэ анхарал хандуулха зэргэтэй.

Мүн механизаторнуудай хүдэлмэриин халуун хаһада, илангаяа хабарай тарилгын үедэ тэдэнэй ажаллаха, амарха һайн байра, полевой стантай болгохо шухала.

Һайнаар хүдэлһэн хүн нэрэ хүндэдэшье, магтаал шагналдашье хүртэдэг болоо. Энэ табан жэлэй туршада минии хэһэн ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ, аймагайнгаа олон түрүүшүүлэй дунда «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаад, республикынгаа залуушуултай Москва хото ошожо, Илалтын Улаан Тугай дэргэдэ дүрэеэ буулгуулха ехэ золтой байбаб.

С. ЧИМИТОВ,
Захааминай Харацайн совхозой механизатор.

Д. АЮШЕЕВЭЙ фото.

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ габшагай алхамууд

Үгэдөө хүрэхэ аргатайбди

Манай Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой коллектив үнгэрһэн жэл соо яһала һайнаар хүдэлжэ, абаһан уялганууда эрхимээр дүүргээ.

Хүдэлмэришэднай үнгэрһэн хоёр һарын даабариһаа гадуур 2-ПТС-4 түхэлэй 144 тэргэ, ГАЗ-69 түхэлэй хүнгэн машинын 187 кузов хэжэ, ехэ һайн үрэ дүн туйлаба. Бидэнэр саашадаа энэ хэбээрээ хүдэлжэ байгаа һаа, трактор, машинануудые түргэнөөр, һайн шанартайгаар заһабарилжа, хүдөө ажалшадайнгаа эрилтые хүсэд хангаха аргатайбди.

Р. МИРОНОВА,
Шэнэ-Бэрээнэй заводой түсэблэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

Загарайн аймаг.

Юһэн хоногоор урид

Манай Улаан-Үдын гортопой коллектив ажалшадые түлеэгээр, шулуу нүүрһээр гүйсэд хангаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна. Эдэ бүхы зорилгоёо бэелүүлхэ болоходо, олон бэрхэшээлнүүд дайралдана. Зарим леспромхозуудай коллективүүд манай складта модо эльгээхэ уялгаяа хүсэд дүүргэнэгүй.

Гэбэшье, коллективнай нэгэдэхи квартал соо 250 мянган түхэригэй түлеэ ажалшадай газаа буулгаха даабаряа юһэн хоногоор уридшалан дүүргээ. Мүнөө манай гортопой хүдэлмэришэд апрелиин түсэбөөр хүдэлжэ байна.

М. НИХЛАНОВ,
Улаан-Үдын гортопой директор.

КПСС-эй МҮНӨӨНЭЙ ҮЕ САГАЙ АГРАРНА ПОЛИТИКА

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй болоһоор 10 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүхэсоюзна научно-теоретическэ конференци

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленум манай ороной түүхэдэ туйлай ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоһон байна. Тэрэнэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэ колхоз болон совхозой үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ үндэһэн хубилалта туйлаха арга олгоо. «Хүдөө ажахын дэбжэлтэ — энэ хадаа коммунизм амжалтатайгаар байгуулгада шухала хэрэгтэй эрхэ нүхэсэл гээшэ», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев Пленум дээрэ хэлээ һэн.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) түүхэтэ Пленумэй болоһоор 10 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «КПСС-эй мүнөөнэй үе сагай аграрна политикын шухала асуудалнууд» гэһэн темээр бүхэсоюзна научно-теоретическэ конференци болоо. Тэрэниие КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институт, Нийтын эрдэмэй академи, Партийна дээдэ һургуули, Хүдөө ажахын наукануудай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна академи зарлаа. Конференци мартын 24-дэ Москвада Союзуудай байшангай Колонно залл соо нээгдээ.

Конференциин хүдэлмэридэ нүхэд Ф. Д. Кулаков, Д. С. Полянский, П. М. Машеров, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Н. Нуриев, СССР-эй министрнүүд, гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, союзна республиканууд Компартинуудай ЦК-нуудай, партиин крайкомууд болон обкомуудай с е к р е т а р ь нар, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарьнар, эрдэмтэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, партийна, гүрэнэй, ажахын, профсоюзай, комсомолой организаци хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Конференциие КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай директор, академик А. Г. Егоров нээгээ.

«КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленум — партиин мүнөөнэй үе сагай аграрна политикын үндэһэ һуури мүн» гэһэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаков хэбэ.

Совет обществын урагшаа дабшалтада томо шатанууд болодог гайхамшагта ушар хэрэгүүдээр манай ороной түүхэ баян юм, гээд тэрэ хэлээ. Парти болон арадай ажабайдалай тиимэ элитэ ехэ ушар хэрэгүүдэй нэгэн КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум болоно. Тэрэ Пленумһээ хойшо арбан жэл үнгэрбэ.

Теоретическэ, политическэ удха шанараараа, хэһэн тобшололнуудаараа, тэдэнһээ гараһан бодото зорилгонуудаараа, хүдөөгэй социально-экономическа дэбжэлтэдэ, бүхы экономикын хүгжэлтэдэ гүнзэгы, ехэ нүлөө үзүүлһэнээрээ КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум онсо шухала һуури эзэлнэ. Энэ Пленум дээрэ партиин мүнөөнэй үе сагай аграрна политикын үндэһэ һуури табигдаһан, хүдөө ажахые дэбжээхэ үндэһэн шухала асуудалнууд гүнзэгыгээр элирхэйлэгдээ, тэдэниие шиидхэхэ гол шэглэлнүүд тодорхойлогдоһон юм. Пленум социалис хүдөө ажахые хүгжөөхэ шэнэ шата нээһэн байгаа.

КПСС-эй мүнөөнэй үе сагай аграрна политика — тэрэнэй нийтэ политическэ хараа шугамай шухала хубинь мүн. Энэ политика болбол түүхын шэнэ эрхэ байдалда аграрна асуудалаар В. И. Ленинэй һургаалые үргэлжэлүүлжэ, зохёохы ёһоор хүгжөөһэн хэрэг болоно. Энэ политикын гол удхань, тэрэнэй гол шэглэлнүүд, зорилгонь ЦК-гай мартын (1965 он). Пленум дээрэ эшэ баримталагдаһан, һүүлээрнь майн (1966 он), октябриин (1968 он), июлиин (1970 он) Пленумүүд дээрэ, мүн партиин XXIII, XXIV съезднүүд дээрэ хүгжөөгдэһэн байна. Коммунис байгуулалтын теори болон практикада, мүнөөнэй үе сагай аграрна политика зохёолгодо, тэрэниие бэелүүлхэ онол арга хүгжөөлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев өөрөө туйлай ехэ хубитаяа оруулаа.

Хүдөө ажахын талаар партиин шэнэ хараа шугамай шэнжэ гэбэл, асуудалнуудые шиидхэхэдээ бүхы талаһаань хаража үзэхэ, эрдэм наукые үндэһэлхэ, манай ороной бодото дүршэлые, хүдөө ажахын үйлэдбэриин эрхэ нүхэсэлнүүдые хараадаа абаха, нэгэн адли үг зорилготой байха, тэрэниие туйлаха нэгэн адли онол арга хэрэглэхэ ябадал болоно.

Ороной экономикодо, арадай ажаһуудал һайжаруулгада хүдөө ажахын туйлай ехэ үүргэ дүүргэдэг байһые тэмдэглэхэ зуураа, элидхэлшэ нүхэр Л. И. Брежневэй үгэнүүдые һануулаа: «Хүсэн түгэс промышленностьһаа гадна, эдеэ хоолой талаар хүн зоной ургажа байгаа эрилтые, түүхэй эдэй талаар промышленностиин эрилтые хүсэдөөр хангажа байха хүгжэлтэ ехэтэй хүдөө ажахын үйлэдбэриие байгуулха гэжэ совет арад, коммунис байгуулалта эрилтэ табижа байна».

Партиин аграрна политикые бэелүүлхэ шухала асуудалнууд тушаа, хүдөөдэхи экономическа харилсаануудые һайжаруулха хараа шугамай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тушаа хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхэ, тэрэниие бүхы талаарнь интенсификацилха, мүнөөнэй индустриальна үндэһэ һуури дээрэ табиха шухала асуудалнууд тушаа нүхэр Ф. Д. Кулаков дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Ороной экономическа хүсэ шадалай ургалтые хараадаа абажа, парти, гүрэн национальна олзо доходые хүдөө ажахыда олзотойгоор хубаарилха шухала гэжэ тоолоо. Тиигээд энэ һалбарида капитальна һомололгые ехэ болгохо гэжэ мэдэрһэн байгаа. Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй туршада хүдөө ажахыда зорюулагдаха капитальна һомололгын бүхы хэмжээнэй 26 процентнь боложо, урда жэлнүүдэйхиһээ горитойхоноор ехэ болоһон байна. 1965—1974 онуудай туршада хүдөө ажахыда гүрэнэй, колхозуудай 195 миллиард түхэриг зорюулагдаа гэхэ гү, али энээнэй урдахи арбан жэлэйхиһээ 2,8 дахин ехэ болоно.

Трактор болон хүдөө ажахын машина бүтээлгые хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хүдөө ажахыдахи электрын элшэ хүсэн энэ үе соо хоёрһоо үлүү дахин нэмээ. Тиихэдэ хүдөө ажахы машина зэбсэгээр 2,5 дахин ехэ болоо, гурба дахин ехэ үтэгжүүлгэ үгтэдэг, тансахан мүнөө жэл 72 миллион тонно ехэ үтэгжүүлгэ үгтэхөөр хараалагдана.

ЦК-гай майн (1966 он) Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй үүсхэлээр мелиоративна хүдэлмэриин удаан сагай үргэн программа зохёогдожо, мүнөө бэелүүлэгдэжэ байна, 1965—1974 онуудай туршада 13 миллион гектарһаа ехэ уһалагдадаг, хатаагдаһан газар ашаглалгада ороо. Энэнь энээнэй урдахи арбан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ болоно. РСФСР-эй хара хүрьһэтэ бэшэ зонодо уһалууриин хүдэлмэриие ехэ болгоһон ушар газар тарялангые һайжаруулха шухала шата болоһон байна.

Хүдөө ажахын ерээдүйн хүгжэлтэ, тэрэниие саашадань ашаг ехэтэй болгохо тодорхой зам тухай хэлэхэ зуураа, элидхэлшэ үйлэдбэриин эмхидхэлые, хүдөө ажахын хүтэлбэриие һайжаруулха, ажахын хоорондохи коопераци болон аграрно-промышленна интеграциин үндэһэ һуури дээрэ тэрэниие мэргэ-

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ИЮНИИН 15-да Соведүүдэй һунгалта

Һунгагшадай түлөөлэгшэд дэбжүүлэгдэнэ

РСФСР-эй Верховно Соведые, Буряадай АССР-эй Верховно Соведые, мүн нютагай Соведүүдые һунгаха һунгалтада бэлэдхэл республика доторнай үргэнөөр ябуулагдажа захалба.

РСФСР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин табан округ манай республика дотор эмхидхэн байгуулха тухай РСФСРэй Верховно Соведэй Президиумэй Указ һая хэблэлдэ тунхаглагдаа. Тиихэдэ манай республикын Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин 150 округ байгуулагдаад байна.

Үсэгэлдэр республикын зарим предприяти, колхоз, совхоз, эмхи зургаануудта олон һунгагшадай хабаадалгатай һунгалтын урда тээхи суглаанууд болож үнгэрөө. Эдэ суглаануудта хабаадагшад Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Центральна комиссиин бүридэлдэ өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые дэбжүүлһэн байна.

Иимэ нэгэ суглаан Ленинэй ордено Улаан-Үдын локомотив, вагон заһабарилгын заводой локомотивна комбинадта болож үнгэрөө. Тэрэ суглаанда хабаадагшад Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Центральна комиссиин гэшүүндэ заводойнгоо хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективэй зүгһөө үнинэй хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой **Борис Захарович Поздеевые** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаба. Нүхэр Б. З. Поздеев хадаа манай этигэл найдабариие үнэн сэхээр харюулжа шадаха эгээл эрхим хүдэлмэришэн, нийтын эдэбхитэй ажал ябуулагша мүн гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

ҺУНГУУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИССИИН БҮРИДЭЛДЭ

РСФСР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин Центральна комиссиин бүридэлдэ кандидадуудые дэбжүүлгэ Россиин Федераци дотор эхилбэ.

Тюменскэ областиин Главсибтрубопроводстройн Нефтеюганска тусхай мэргэжэлтэй 10-дахи управлениһээ — экскаваторай машинист, Социалис Ажалай Герой, партийнабэшэ **М. Г. Амвросьев**, Норильска горно-металлургическа комбинадай «Маяк» гэжэ уурхайһаа — проходчигуудай бригадые даагша, Социалис Ажалай Герой, партийнабэшэ **Р. Ф. Антощук**, Ленинградай «Рабочий» гэжэ ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын коллективһээ — нэхэгшэ, Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй гэшүүн **Е. Я. Демидова**, «Мосстрой» трестын барилгын зургаадахи управлениһээ — комплексно бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой **В. А. Затворницкий**, Свердловско областиин коммунис организациһаа — КПСС-эй Свердловско обкомой хоёрдохи секретарь **Г. В. Колбин**, Чечено-Ингушай Малгобек хотын 3-дахи һургуулиин коллективһээ — багша, партийнабэшэ **А. З. Коригова**, нийслэл хотын научна ехэ ехэ түбүүдэй коллективүүдһээ — СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик **Ю. А. Овчинников**, Горьковско автомобиль бүтээгшэдэй коллективһээ — түмэршэ дархан, Социалис Ажалай Герой, коммунист **А. И. Огнев**, Ульяновска областиин Зешкаймска районой Ждановай нэрэмжэтэ колхозһоо — һаалишан, партийнабэшэ **А. П. Осина** гэгшэд РСФСР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин Центральна комиссиин бүридэлдэ һунгагдаа.

Комиссиин бүридэлдэ кандидадуудые дэбжүүлжэ үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

...И. Брежнев Ж. Ширагтай хөөрэлдэбэ

...ПСС-эй ЦК-гай Гене... секретарь Л. И. ...ев албанай хэрэгээр ...скэ Союзда ерээд бай... Франциин Премьер-Ми... Ж. Ширагтай мартын ...уулзажа хөөрэлдэбэ. ...идент В. Жискар ...энэй эльгээһэн бэшэ... Ж. Ширак Л. И. Брежн... барюулаа. ...-француз хүтэлбэри... 1974 оной декабрь ...Рамбуйедэ болоһон ...ын үеэр үгэеэ ойл... ...оной үндэһэ һуури ...Советскэ Союзай, ...иин хоорондохи харил... ...шадань үргэдхэн гүн... ...үргэн ехэ арга ...эд, хөөрэлдөөнэй үедэ ...гдэһэн байна. Улас хоорондын хэдэ хэдэн ехэ асуудалнуудые Л. И. Брежнев, Ж. Ширак зүбшэн хэлсэбэ.

Хөөрэлдөөн хани ёһоной, бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

ХАНИ ЁҺОНОЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

Конгын Арадай Республикын Президент, гүрэнэй толгойлогшо, Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Мариан Нгуаби СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар, хани ёһоной албанай хэрэгээр мартын 24-дэ Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тусхай тушаалтад Конгын Арадай Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ тэрэниие угтаа.

Нийслэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд, нийслэлэй дээдэ һургуулинуудта һурадаг конголез студентнэр айлшаниие амаршалба.

Нийдэлгын талмай дээрэ гурбан түрэлэй сэрэгүүдэй хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа, хоёр ороной Гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

Н. В. Подгорный, Мариан Нгуаби совет сэрэгүүдэй жагсаалай урдуур ябажа, мэндэшэлэлдэбэ.

(ТАСС).

ФРАНЦИИН ПРЕМЬЕР-МИНИСТР МОСКВАҺАА МОРДОБО

Франциин Республикын Премьер-Министр Жак Ширак мартын 24-дэ Москваһаа мордобо. Хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тэрэ Волгоград хүрэхэ юм.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тусхай тушаалтад Франциин Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудай хиидхүүлэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ самолёдой гэшхүүрэй дэргэдэ Ж. Ширагые үдэшэбэ.

Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд аэродром дээрэ Ж. Ширагые үдэшөө.

Нийдэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаһан, Франциин ба Советскэ Союзай Гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдэһэн байна.

А. Н. Косыгин, Ж. Ширак совет сэрэгүүдэй жагсаалай урдуур ябажа, мэндэшэлэлдэбэ.

Мотоциклистнүүдээр үдэшэгдэһэн автомашинануудай аэродром ошохо замдаа үнгэрэн гараһан үйлсэнүүд, талмайнууд хоёр ороной гүрэнэй тугуудаар, амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа.

СССР соогуур үдэшэн ябалсаһан Франциин гүрэнэй ажал ябуулагшад Франциин Премьер-Министртэй хамта мордобо.

• • •

Франциин правительствын толгойлогшо Волгоград ерэбэ. Тиин наһа бараһан тэмсэлшэдэй талмайда хэтэ мүнхын галай дэргэдэ венок табяа.

Хүндэтэ айлшан болон тэрэниие үдэшэжэ ябаһан хүнүүд город соогуур ябажа хараһан, Сталинградска байлдаанай баатарнуудта зорюулжа, Мамайн добуун дээрэ бодхоогдоһон хүшөө-ансамблиие хараһан байна.

Мартын 24-нэй үдын хойно Франциин Республикын Премьер-Министр Жак Ширак болон тэрээнтэй хамта ябаһан Франциин гүрэнэй ажал ябуулагшад Эхэ орондоо бусахаяа Волгоградһаа мордобо.

(ТАСС).

СОВЕТ-ФРАНЦУЗ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын, Франциин Премьер-министр Ж. Ширагай хоорондохи хөөрэлдөөнүүд мартын 24-дэ Кремль соо дүүрэбэ.

Совет-француз харилсаае элирхэйлһэн үгэеэ ойлголсолгын, хани харилсаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үеэр хоёр тала оронуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. Хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсээ. Хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдээр сэдьхэлээ хананги байһанаа хоёр тала тэмдэглэхэ зуураа, энэнь КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, Франциин Президент В. Жискар д'Эстэнэй хоорондо 1974 оной декабрь һарада Рамбуйедэ болоһон уулзалгын үеэр хараалагдаһан совет-француз харилсаае улам гүнзэгырүүлхэ гээд этигэн найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Совет-француз хамтын коммюнике, мүн зохихо хэлсээнүүдые тунхаглаха тухай үгэеэ ойлголсобо.

(ТАСС).

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ—БОЛЗОРҺОО УРИД

ПРОДУКЦИ ЕХЭЭР, ХЯМДААР АБАХЫН ТҮЛӨӨ

ЭМХИДХЭҺЭНЭЙ ЗЭРГЭЭР ИЛАЛТА ТУЙЛАГДАНА

АЖАЛАА зүбөөр, һайнаар эмхидхэжэ шадабал, ямаршье бэрхэшээлтэй зорилгонуудые шиидхэжэ болохо гэжэ үнгэрһэн жэлдэ бидэнэр ойлгожо абаабди. Юуб гэхэдэ, гүрэндөө мал ажалай продукцинуудые худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэхын тула 1974 ондо эрид хэмжээ абажа, урда жэлнүүдтэ дутуу тушаагдаһан хүсэлдүүлхэ хэрэгтэй байгаа бшуу. Тиимэһээ нэн түрүүн угтамжын түсэб зохёожо, һаалишадай, гахайшадай, мал адуулагшадай коллектив бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, арга боломжонуудыень элирүүлжэ, тэдэнэй бэелүүлхэ зорилго урдаа табиһан байнабди. Жэшээнь, һаалишад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 300 килограмм һү ехэ һаабал, гүрэндэ һү худалдалгаар гэрээгдэһэн гараха аргатай болохо байгаа. Мүн гахайн фермэ дээрэ ажаллажа байгаа худэлмэришэд 3000 центнер мяха гүрэндөө тушаагаа һаа, совхозоо гээгдэлһээ гаргаад, өөһэдөө табан жэлэйнгээ түсэб жэлээр урид бэелүүлхэ һэн. Ушар иимэһээ угтамжынгаа түсэбые дүүргэжэ шадаһан һаалишадые, мал адуулагшадые, гахайшадые урмашуулхын тула тэдэнэй һара бүхэндэ абадаг салингые 10 процентээр нэмээхэ гэһэн мүрысөөнэй дүрим баталагдаа бэлэй.

Тэрэшэлэн холо хадын бэлшээридэ үхэрнүүдые абажа гараһан малшад Жамса Бадмаевич Шактамаев, Дабаа Дашиевич Сагалуев, Ешэ Лодоев, Виктор Доржиевич Ошоров, Гаврнил Гундынович Сагалуев, Сергей Иванович Пятницкий, Николай Нанзытович Агунов гэгшэд шадабаритайгаар, оролдосотойгоор ажаллажа, һүрэгүүдэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1000 граммһаа дээшэ нэмээһэн байна. Эдэ үхэршэдэй эрхимээр ажаллаһанай ашаар гүрэндэ 6200 центнер үхэрэй мяха тушааха түсэбтэй байһан аад, тэрэнээ 6577 центнертэ хүргэһэн байнабди. Гүрэндэ тушаагдаһан үхэрнүүдэй тус бүриин шэгнүүр 40 килограммаар дээшэлүүлэгдэжэ, үнгэрэгшэ жэлдэ 340 килограммтайгаар тушаагдаа. 321 үхэр гүрэнэй стандартна шэгнүүрһөө дээгүүр тоолгдожо, 67100 түхэригөөр олзо оруулагдаа.

һаалишадай яһала байгаа ажаллажа гараа. Тэдэнэр нёдондо үнеэн бүриһөө урда жэлэйхиһээ орходоо 316 килограмм һү ехэ һаажа шадаа бшуу. Илангаа Улаан-Горхоной фермын комсомол-залуушуулай коллектив урмалжа гараа. Тэдэнэр тэдэрхэйлхы жэлдэ үнеэн бүриһөө 825 килограмм һү ехэ һаалиһан байна. Мүн Загтадай, Түбэй, Нүгэн һаалишад урдань жэлэйхидээ орходоо үнеэн бүриһөө 437—500 хүрэтэр килограмм ехэ һү абаа ха юм. Сэтгэлээрээ 18 һаалишан урид хоёр мянган хилые дабажа гаранхай. Комсомолов тэшүүд В. Ш. Баторов, Д. Д. Хапхарансв, мүн үнинһөө һаалишанаар ажалладаг Н. И. Кобелева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2960—2747—2862 килограмм һү һаагаа. Совхозой бүхы һаалишадай эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаһанай ашаар һү һааха түсэбөө 103 процент, тэрэниие гүрэндэ худалдалгаяа 129 процент дүүргээ һэмди. Ингэжэ манай һаалишад һү һааха, гүрэндэ худалдаха талаар аймагай ажахынуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой ба ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн юм.

МАЛ ажалай продукци ехээр абаха, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын тула жэлэй дүрбэн сагта бардам хүрэхэ талха тарянай зүйл, үбһэ, һолоомо, зелёнко, кукуруза, куузику гэхэ мэтэ шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ абаха тон шухала байна. Энэ талааршье зарим тэды ажал хэгдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ луговодуудай 6 звено, мүн отделени бүхэндэ куузику, кукуруза ургуулха звенонууд байгуулагдажа, тэдэнэй даажа абаһан участогууд дээрэ наг шэбхэшье, минеральна үтэгжүүлгэшье оруулагдаһан байха юм. Гадна 550 гектар сабшалан үналгадаа һэн. Манай эрхим луговодууд В. А. Ошоров, Б. Н. Сыречов, Е. Л. Аюшеев, Ж. С. Сотников, В. С. Воробьев, Л. Н. Ламинов гэгшэд хаяуулалга гектар сабшалангуудайгаа гектар бүриһөө 25—20 центнер үбһэ хурлаажа абаа. Олон жэлэй ногоо ургуулдаг участогуудтаа С. Эрдынеев 71 гектарай тус бүриһөө 77,6 центнер үбһэ хуряажа абаа. Мүн хоёрдохи отделениин луговодууд Б. С. Бандеевэй хүтэлбэри доро 34 гектарай тус бүриһөө 84 центнер үбһэ хураажа абаа. Тиигээд совхозоймнай худэлмэришэд 40 мянган центнер үбһэ хуряагдаад, хуряагдаһан үбһэнэй 1 центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн (Эрдынеевэй участок дээрэһээ — 3 түхэриг 81 мүнгэн, Тонтоевой участогһаа — 3 түхэриг), хамта дээрээ 3 түхэриг 45 мүнгэтэ болоо һаа, харин хээрын сабшалан дээрэ абтаһан центнер үбһэнэй үнэ сэн 5 түхэриг 21 мүнгэтэ болоһон байха юм.

Шэмэтэ тэжээл ургуулдаг механизаторнуудаймнай дундаһаа Б. Л. Шараев, П. Я. Аюшеев (кукурузашад), Ж. С. Саганов (куузикушан) шалгаржа гараа. Б. Л. Шараев П. Я. Аюшеев хоёр тушаажа абаһан газарайнгаа гектар бүриһөө 350—280 центнер ногоон набшаһа хуряаһан байна. Совхозой чемпион Ж. С. Саганов гектар бүриһөө 530 центнер куузику ургуулжа шадаа. Зүгөөр зарим газарта отделениинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, агрономууд болон механизаторнуудай шэмэтэ тэжээл ургуулха хэрэгтэ һаналаа хүсэд табяагүй дээрэһээ ургасань һанаһанда хүрөөгүй байшоо.

Совхозой механизаторнууд орооһо тарянай үндэр ургаса абахын тула үнгэрэгшэ жэл яһала ехэ ажал бүтээгээ: 1147 тонно минеральна үтэгжүүлгэ тарялаанда оруулагдаа. 1400 центнер шэнинсын эрхим сортын, 70 центнер обёосой «Элита» үрэһэн асарагдаа һэн. Мүн буртаг ногоо үгы хэхын тула 3400 гектар тариһан дээрэ самолёдоор, юрын аргаар хоро сасагдаа һэн. 1-дэхи, 2-дохи отделениин хүтэлбэрилэгшэд механизаторнууд тарялангаа һайн шэнжэ бэлэдхэжэ, тарилгаяа элдүүрилһэн байгаа. Газартаа ээн ёһоор хандаһан 2-дохи отделениин механизаторнууд гектар бүриһөө 17,1 центнер орооһо хураажа абаа. Мүн энэ отделениин механизатор Жамса Шарапович Ангаевай хүтэлбэрилдэг звено механизаторнууд гектар бүриһөө 23 центнер тарая хураажа абаа. Тарялангай 76,5 мянган центнер орооһон хуряагдажа, ниитэдээ малые талха тарянай зүйлөөр хүсэд хангаха байнабди.

ТИИГЭБЭШЬЕ абгаһан продукциимнай өөрынь үнэ сэн айхабтар ехэ байшоо. Жэшээнь, 1 центнер үхэрэй мяха үйлэдбэрилхэдөө, 137 түхэриг 64 мүнгэ гаргашалха байгаа һаа, тэрэмнай 183 түхэриг 32 мүнгэндэ хүрэһэн, мүн 1 центнер гахайн мяха абахын тула 136 түхэриг мүнгэ гаргаха түсэбэй орондо 193 түхэриг 32 мүнгэ гаргашалаабди. Тиихэдэ һүнэй өөрынь үнэ сэн ехэ байһаар. Мүн гүрэндэ шанартай продукци тушаажа шадангүй аяар 43.789 түхэригэй гарзада унаабди. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ажалаа үшөөл һайнаар эмхидхэжэ шадаагүй, элдэб үлүү гаргашын үүдые хаажа бираагүй гээшэбди.

Саашадаа энэ дутагдалаа эрид усадхахын тула квартал бүхэндэ экономическа шэнжэлэлгын бюрогой заседани үнгэргэжэ, тэндэ отделениинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй, тоо бүридхэгшэдтэй болон мэргэжэлтэдтэй тоосоо зүбшэдэг боложо эхилээбди.

Хоёрдохёор, ниитын адууһа малда, тэрэ тоодо гахайнуудта хүсэд хүрэхэ талха тарянай зүйл, илангаяа залуу малдаа каротин, протеин элбэгтэй горох — обёосой холисо ехээр тариха хэрэгтэй.

Юһэдэхи табан жэлэйнгээ түгэсхэхы жэлдэ бага гаргашатайгаар, олзо ехэтэйгээр мал ажалай продукци үйлдэбэрлхын тула 400 гектар тарялан дээрэ горох — обёосой холисо тариха, «АВМ-04» түхэлэй түхеэрэлгээр үбһэ гурил гаргахабди. Тиигээд ганса гахайнуудташье бэшэ, харин тугал, бяруудташье үгэхэбди.

Гурбадахяар, хүдөө ажахын техникэ урдань отделени, бригада бүхэндэ зэһэбэрилэгдэдэг, ехэһэн гарзатайгаар ажаллагдадаг байгаа. Хэн нэгэн хариуусалгагүй байгаа. Механизаторнуудай нэгэн ажахын техникын мастерскай барихамнай. Мүнөө жэл хүдөө ажахын техникэ хадагалха мастерскай барихамнай. Тиихэдэ 1 центнер минеральна үтэгжүүлгын сэн 56 түхэригһөө 80 түхэригтэ хүрэнэ. Тэд зарим нэгэ отделениинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд болон механизаторнуудай энэ үнэтэ зөөридөө һаланаар хандадаг ябадал хэндэшье шоуса бэшэ. Тиимэһээ минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха склад барихабди.

Эдэ бүгэдэһөө гадна, үнеэдые һубайруулхагүй, абаһан түлнүүдээ гарзада оруулангүй түлжүүлхэ, найма тугаллаһан үнеэдые гүрэндэ тушаагаад, гунжадые тугаллуулжа, үнеэн болгохо, мал ажалаа ашаг олзотойгоор эмхидхэхэ хараа бодолтойгоор фермэ бүхэндэ зоотехническэ һургуули нээгээбди.

МАНАЙ совхоз һү, мяха үйлэдбэрилгээр мэргэжэхэ ажахы юм. Ушар иимэһээ мал ажалаа ашаг олзотойгоор эрхилхын тула орооһо тарянай баян ургаса ургуулха, бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ асуудал манай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй һанаа сэдьхэлые зобооно. Нэн түрүүн 5100 гектар тарялангай га бүхэнһөө 15 центнер орооһо, сабшалангай гектар бүриһөө 18 центнер үбһэ, гектарай 200-гаад центнер кукурузын ногоо набшаһа, 400-гаад центнер тэжээлэй корнеплод ургуулжа абахабди.

Мүнөө жэл хабарай тарилга тон хүшэр хүндэ байдалда үнгэрхэеэ байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, 1800 гектар тарянай сабшалан дарагдахай. Хэрбээ аргатай байгаа һаань, тэрэнээ хурлажа абаад, хахалжа элдүүрилхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хэхэ, тарялан тариха байгаа. Эртээр хүйтэрхэжэ, 2700 гектар дээшэ намарай паар хахалжа шадаагүйбди. Тиимэһээ хабартаа 3418 гектар һолоомоной ууурдо хахалха, тарилга хэхэ бэлэнбди. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, илүү бүхэнөөр 100 гектар газар хахалха байнабди.

КПСС-эй ЦК-гай партиин, совет ардата хандаһан Хандалые халуунаар дэмжэжэ, түрэл партиингаа ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэрие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула һаалишад, малшад болон механизаторнуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Фермэ бүхэнэй коллектив, һаалишан, малшан бүхэн угтамжын түсэб болон социалис уялгануудые баталан абаад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна. Жэшээнь, һү һаали үнгэрһэн жэлэйхиһээ дээгүүр, гүрэндөө мяха худалдаха талаар хараалагдаһан түрүүшынгээ кварталай түсэбые (февралиин 18-да дүүргээбди. 1680 центнер мяха тушааха түсэбэй орондо 1800 центнер бэлэдхэлэй пунктда оруулагданхай. 100 эхэ хонин бүриһөө 90 гаран хурьган абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна. Ингээд ерэхэдээ, манай хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаха гэһэн социалис уялгаяа дүүргэхэ гэжэ лаб найдамаар.

Малшад болон механизаторнуудайнгаа иимэ эршэтэйгээр, үргэн далайсатайгаар ажаллажа байһаар багсаахада, совхознай гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэй түсэб сентябриин 1-дэ, мяха худалдалгаяа ноябриин 5-да сүм дүүргэхээр байна. Тиигэжэ юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб бүхы талаарнь бэелүүлхэ аргатайбди.

Н. МАНЗАЕВ.
Саянай совхозой директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һайжаруулагдамал сабшалантай ... Александр Эрдынеев сабшалан дээрээ.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ГЕКТАРАЙ 77 ЦЕНТНЕР ҮБҺЭ АБААБДИ

1971 ондо совхозойнгоо гурбадахи отделениин хүтэлбэрилэгшэдэй дурадхалаар олон жэлэй ногоо тариһан 50 гектар сабшалан даажа абаһан хүм. Урдань эндэ аймагай суута луговод, Ажалай Улаан Тугай ордента Сэрэн Доржиевич Гомбоев ажаллаһан, үрэжэл муутай сабшалан хахалжа, олон жэлэй ногоо тариһан, үтэгжүүлһэн байгаа.

Баян дүршэлтэй аха нүхэрэй гарһаа иимэ харюусалгата ажалынь халан абахань, зон нүхэдэйнгөө этигэл найдабарие харюулхань хүндэтэйшье, хүндэшье хэрэг гэжэ ойлгохоор һэн. Түрүүшын жэлнүүдтэ Сэрэн Доржиевич ажал хэрэгээрээшье, зүбшэл заабаряараашье намда туһалдаг байгаа. Мүнөө үндэр наһатай болоошье һаа, ажалаарни һонирхожо, һанаһанаа хэлэжэ ябадаг.

Түрүүшынгээ жэлһээ багшынгаа амжалтаһаа доошо орохогүй гэжэ оролдооб. Тиигэжэ 50 гектар сабшалангай га бүриһөө 60 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абаа һэмби. Үбһэ хуряалгадамни Жэмһэгэй дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад, отделениин механизаторнууд ехэ туһа хүргөө һэн. Ингэжэ урзанда туйлаһанаараа далижаа бэлэйб.

Түрүүшынгээ жэлһээ сабшалангаа үргэдхэхэ гэжэ оролдооб: 1971 ондо 10 гектараар, 1972 ондо 11 гектараар ехэ болгооб. Тиигэжэ нёдондо 71 гектарай тус бүриһөө 77,6 центнер һайн шанартай үбһэн хуряагдаа.

Ямар аргаар иимэ баян ургаса абтаа гээшэб? Нэн түрүүн, хабар саһанай хайлажа байхада «РУМ-3» машинаар аммиагай селитрэ гектар бүхэндэ центнер хүртэхөөр сасааб. Энэ үтэгжүүлгэмни һайрамтай ниилэжэ, хүрьһэндэ зохидоор ороно. Хэрбээ саһанай бага байбал, минеральна үтэгжүүлгэеэ сасаһан газартаа Охор-Шэбэр гэжэ горхонһоо уһа заладагби. Удаань хорёогоо заһанаб. Илангаяа үнгэрэгшэ жэлдэ үндэр ургаса гаража, хуряалгын үедэ тон хэсүү, хүндэ байгаа. Июлиин 10-һаа сентябриин 15 болотор «МТЗ-50» түхэлэй 2 трактор, үбһэ ябталха нэгэ пресс, 20 гаран хүн ажаллажа гараабди. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ Виктор Сыреторович Холхоев Дандан Лопсонович Эрдынеев хоёр механизатор (хоюулан коммунист) трактораар сабшаһан үбһэ һэлижэ хатааха, тармаха, һүрилхэ ажа... һэн байха юм. Минии ... сэрэгэй албанһаа ... Дарма Эрдынеев ... үбһэ ябталаа. Мүн ... гэй дунда һургуулиин ... дахи классай һураг... Миронов, В. Батлаев, ... Гергеева, Л. Холхоева, Хамаганова гэгшэд ... орохоһоо эхилээд ... гын хүдэлмэриин ... ажаллажа гараа. Гадна... най шеф — Хэрэнэй РС... хүдэлмэришэд 15 ... туршада бидэндэ туһала... РСУ-гай начальник Н. Хоборков үдэр бүхэн... жэ, ажаллажа байгаа ... дэйнгээ ажалые ша... ударидажа байлсаа. ... дурсагдаһан нүхэдтөө ... гы баяр хүргэхэ зуура... шодоо аша туһаяа хү... байгыт гэжэ үнэн сэд... һээ гуйха байнаб.

Манай үндэһөөрөө һ... руулагдаһан сабшалан ... һээ абтаһан үбһэнэй це... бүхэнэй өөрынь үнэ сэ... хэриг 81 мүнгэтэ байга... совхозой хээрын сабш... гай 1 центнер үбһэ... аяар 5 түхэриг 21 мү... болонхой. Тиимэһээ оло... лэй ногоо тарижа һа... руулагдаһан сабшалан ... ехэ ашаг үрэтэй байна. ... бан жэлэй саада тээ ... гектар бүриһөө миил 3... нер үбһэн абтадаг ... бшуу.

Мүн энэ талаар сов... хоёрдохи отделениие ... лэгшэ В. С. Бандеев, ... ном Б. Г. Тырхеев ... тон һайшаалтай ажал ... 30 гектар үрэжэл ... газарта олон жэлэй ... таряад, үнгэрэгшэ ... гектар бүриһөөнь 85 ... нер үбһэ хуряажа аба... нөө жэл тус отделени ... һайжаруулагдаһан сабш... гаа 60 гектарта хүргэ...

Түгэсхэхы жэлдэ ... абаһан сабшалангай... тар бүриһөө 60 центнер ... хуряаха уялга аба... Ушарынь юуб гэхэдэ, ... лан дээрэ тариһан ... хүсы гэхэ мэтэ шэмэтэ ... гооной ургаса үгэхэ ... дүүрэхэеэ байна. Ти... һүүлшынгээ жэлдэ ... багадажа, ургасаа ... луулдаг ха юм.

Мүнөө хорёогоо шэ... заһахада хэрэгтэй ... гаа зөөгөөд байнаб. ... хорёогоо заһабарилжа ... хэб. Минеральна үтэг... шье асарагданхай.

А. ЭРДЫН...
совхозой гурба... отделениин луго... комсомолой гэш...

ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой түрүү һаалишадай нэгэн — Доржо Дармаевич Хапхаранов. Залуу һаалишан түгэсхэхы жэлэй түрүүшын хоёр һарада үнеэн бүриһөө 615 килограмм һү һаагаа.

Үнгэрһэн жэлдэ манай фермын коллектив үнеэн бүриһөө 2305 килограмм һү һаажа, 1973 онойхитой сасуулхада үнеэдэйнгээ һү нэмые 825 килограммаар нэмээһэн байна.

Хайшан гэжэ нэгэ жэлдэ иимэ ехэ алхам хэгдэбэ гээшэб? Нэн түрүүн үнеэдые эдеэлүүлхэ гурим хубилгаһан байнабди. 1974 оной январиин эхеэр отделениие эрхилэгшэ Максим Ринчинович Даржаев намтай, мүн Надежда Кобелева, Владимир Баторов, Радна Пархаева дүрбэнтэй хөөрэлдэхэ зуураа, тэжээлэй рацион, тэрэниие эдеэлүүлхэ гуримые хубилгаха гэһэн дурадхал оруулаа һэн. Хубилалтань юун байгааб гэхэдэ, сүүдхэдэ хараалагдаһан тэжээлыень (12 тэжээлэй единицэ) нэгэ жэгдээр, бага багаар хубааритжа, бүхэли үдэр соо үнеэдтэ үгэжэ байха ушартай. Жэшээнь, урзанда иимэл хэмжээнэй тэжээлые 5—6 часай туршада үнеэдтэ эдюулжэ дууһадаг һаа, харин 1974 ондо тэрэниие 18 часай туршада эдюулхэ аргатай болоогдоо. Урдань үглөөгүүр үнеэн бүхэндөө 10 килограмм силос, удаань тус бүридэнь хүртэһэн тарла талханай зүйлыень бүхыдэнь үгэдэг байгаабди. Үдэрынь — үбһэ, һолоомо хаяад, үдэшэнииинь — 15—15 килограмм силос эдюулэгдэдэг байгаа. Ингэжэ нэгэ зүйлэй тэжээл ехээр үгэжэрхихэдэ, малай бэедэ хүсэд хоол болодоггүй, зарим хубииень хобто хобооной захаар унагаадаг байһан юм.

Тэжээлээ шэнэ гуримаар хубаарилхадаа, үглөөнэй һаамһаа урид 1,5—1,5 килограмм талха 1-1 килограмм үбһэн дээгүүр сасажа үгэдэг болобобди. Тиигээд үнеэдээ һаажа дүүргээд, хэршэгдэжэ буйлуулагдаһан 2—2 килограмм һолоомон дээгүүр 2—2 килограмм талха сасажа эдюулнэбди. Үнеэдэй энэ тэжээлээ эдижэ дууһамсаарнь, 1,5—2 часай туршада газаа гаргажа ябуулнабди. Үдын һаамда оруулхадаа, 15—15 килограмм силос дээгүүр 1,5—1,5 килограмм талха сэсэжэ үгэнэ. Һүүлээрнь хуурай һолоомотой холигдоһон үбһэ үгэнэбди. Үдэшэлэн үнеэдээ һаажархёод, 10—10 килограмм силос дээгүүр 1,5—1,5 талха нэмэжэ үгэнэбди.

Эдеэлүүлгын гурим хубилгаһанай аша үрэнь уданшьегүй харагдаа һэн. Шэнэ гуримда оруулагдаһан бидэ дүрбэн һаалишадай үнеэдэй һү шамэнь январьда нэмэ нэмэһээр сүүдхэдээ 11—12 килограмм һаагдадаг болоо. Ингэжэ түрүүшын һарада олоһон дүршэлөө бэшэ нүхэдтөө ойлгуулжа, февраль, март, апрель һарануудта бүхы коллективээрээ үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һаажа абаа һэмди. Зундаа, намартаа мүн лэ ехэ һүн һаагдаһан байна.

Энээнһээ гадна, жэл бүри һүтэй үнеэнһээ абтаһан 50 гаран гунжадые тугаллуулжа, хүгшэрһэн үнеэдые һолодоһондо гарганабди. Хэрбээ совхозой бэшэ фермэнүүдтэ һаалишадта 2—3 гунжа даалгажа үгэдэг байгаа һаа, манай фермэдэ дүршэлтэй бэрхэ һаалишанда 17—18 гунжа гансата даалгажа үгэдэг заншалтай. Тиигэжэ һайн гарта ороһон гунжад зүбөөр эдеэлүүлэн һаагдажа, һүтэй үнеэд болоно ха юм. Жэшээнь, урзанда 18 гунжа даажа абаһан манай дүршэл ехэтэй һаалишан Надежда Ивановна Кобелева үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэйнгээ тус бүриһөө 2862 килограмм һү һаажа абаа. Ингэжэ хүгшэрһэн үнеэдые һү ехэтэй залуу малаар жэл бүри һэлгэжэ байхада, һаали нэмэгдэнгүй яахаб даа. Мүн бишье баһа нүхэдһөө дутуугүй ажаллаха гэжэ оролдоо, эрмэлзээ хүм. Һаалишанаар ажаллажа байгаа эжынгээ пенсидэ гарахадань, һаажа байгаа үнеэдыень тушаажа абаад, үнгэрэгшэ жэлэй туршада 410 центнер һү һаагаа һэм. Үнеэн бүриһөө 2747 килограмм абтаһан болоно.

Манай фермын коллективэй дунда социалис мүрысөөн зохидоор эмхидхэгдэнхэй гэжэ һанагшаб. Социалис мүрысөөнэй дүримэй ёһоор жэлдээ үнеэн бүриһөө 2500 килограммһаа дээшэ һү һааһан һаалишан 200 түхэригэй шанда хүртэдэг. Нёдондо фермымнай 7 һаалишан энэ үндэр шанда хүртөө. 2800 килограммһаа дээшэ һү абаһан Владимир Баторов, Надежда Кобелева гэгшэд 200—200 түхэригэй шанда хүртэжэ, гүрэнэйнгөө алиншье курортдо амарха путевкоор шагнагданхай.

Эдэ бүгэдэ манай комсомол-залуушуулай фермэдэ хүдэлдэг партийна бүлэгэй (хүтэлбэрилэгшэнь Н. Сыденова болон комсомолой организациин секретарь Н. Н. Молонова) ажал ябуулгын аша үрэ мүн. Үдэшэ бүри сугларжа, үдэрэйнгөө дүнгүүдые хэлсэдэг заншалтайбди. Һара бүхэндэ партийна болон комсомолой суглаануудые үнгэргэжэ, дутуу дундануудаа элишэлдэгбди. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула долоон хоногтоо нэгэ удаа зоотехническэ хэшээл үнгэргэнэбди. Тэрээнһээ гадна политическэ гэгээрэлэй хэшээлнүүд неделидээ нэгэ дахин болодог.

Шэнэ жэлэй эхиндэ фермымнай коллектив байгша оной угтамжын түсэб суглаан дээрээ баталан абла һэн. Тиихэдээ энэ жэлдэ 4800 центнер һү һаажа, 4000 центнерыень гүрэндөө худалдаха, үнеэн бүриһөө 2500 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, үнеэн бүхэнһөө тугал абаха гэлсээбди. Тиихэдэ С-Ж. Сыденова, Р. Пархаева, С. Бандеева, В. Баторов болон би — бүхыдөө үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һааха гэжэ шиидээбди.

Гэбэшье манай ажалда дутагдалнууд бии. Нэн түрүүн фермымнай ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулагдаагүй. Бидэнэр, залуушуул үнеэдээ каруулһалаад, һаагаад ябахадаа, эсэхэ сусахые мэдэнэгүйбди. Харин наһажаал болоһон Н. И. Кобелева, Л. О. Субанова гэгшэд ядалдана бшуу. Нэгэ заримдаа тушааһан һүнэймнай шанар муушаг байдаг, тоһолиг багатай гү, али гашалангир ехэтэй болошодог. Эдэ бүгэдэ шалтагаанһаа боложо, нилээд олзоёо алданабди. Эдэ дутагдалнуудаа усадхаха гэжэ оролдожо байнабди.

Д. ХАПХАРАНОВ.
Улаан-Горхоной комсомол-залуушуулай фермын һаалишан, комсомолой гэшүүн.

ҺАНААГАА АМАРХААР БЭШЭ

Үнгэрһэн жэлдэ манай фермын коллектив эмхитэйгээр ажаллажа, горитойхон үрэ дүнгүүдые түйлажа гараа һэн. Урда жэлэйхидэ орходоо 716 центнер гахайн мяхан ехээр абтажа, гүрэндэ худалдалгаяа 805 центнерээр нэмээһэн байнабди. Ингэжэ мяха гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые коллективнай дүрбэн жэлдэ дүүргээ.

Иимэ амжалта түйлахын тула бидэнэр нэн түрүүн эхэ гахайнуудаа саг соонь урэжүүлжэ, олон поршоонхо абаха гэжэ оролдообди. Тиигэжэ бүхыдөө 4200 поршоонхо абажа, гарза гайда оруулангүй түлжүүлжэ, тэдэнээ шахан таргалуулаад, 3 мянга гаран центнер мяха гүрэнэй амбаарта оруулһан байнабди.

Ажалай Улаан Тугай ордента Габдул Асадович Асадулин Абхад Асадович гэжэ дүү хүбүүтэеэ, А. Жигжитов гэгшэд гүрэндэ тушаагдаха гахайнуудые шахадаг юм. Эдэ гурбан нүхэд урзанда ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандажа, бүхыдөө 3089 центнер мяха гүрэндөө тушаагаа бшуу. Тиигэжэ **фермынгээ эхэ гахай бүриһөө 1 тонноһоо үлүү мяха абажа шадаһан байнабди.**

Гадна салин хүлһэндэ 84 мянган түхэриг гаргашалха түсэбтэй байһан аад, 63 мянга гаран түхэриг гаргаабди гэхэ гү, али 21 мянга гаран түхэриг алмагдаһан байна.

Байгша ондо түйлаһан амжалтаяа үргэдхэхын тула 300 эхэ гахайһаа 4800 поршоонхо абаха, 3150 центнер мяха үйлэдбэрилжэ, 3090 центнерыень гүрэндөө тушааха гэһэн угтамжын түсэб баталан абанхайбди. Тиихэдэ **1 центнер гахайн мяха үйлэдбэрилгэдэ 138 түхэриг гаргашалха гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ үнэ сэнгыень 54 түхэригөөр доошолуулха зорилготойбди.**

Гахайн мяханай өөрынь үнэ сэнгэй ехэ болоһон шалтагаан юуб гэхэдэ, совхозоймнай механизаторнууд ниитынгээ малда, тэрэ тоодо гахайнуудта жэлэй дүрбэн сагта хүсэд хүрэхэ тарая талханай зүйлөөр хангадаггүй. Тиимэһээ бидэ ехэ хэмжээнэй концентрат, загаһа, загаһанай фарш, бэшэшье минеральна тэжээл худалдажа абанабди. Энэ тэжээлээ Слюдянкаһаа Жэмһэг хүрэтэр 120 километрэй зайда автомашинаар зөөнэбди. Гансахан тэжээлдэ 49 мянга гаран түхэригэй гарза хэгдээ.

Фермэеэ өөһэдынгөө тэжээлээр хангаха арга совхоздомнай бии. Малай бэедэ хэрэгтэй каротин, протеин ехэтэй горох — обёосой холисо ехээр тариха байна. Ногооной гурил гаргаха «АВМ» түхэлэй түхеэрэлгэ манай фермын хажууда баригдаһан юм. Энээниие хүсэдөөр хэрэглэбэл, хэды ехэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэгдэхэ гээшэб!

Гадна фермын ажал ехэтэй хүдэлмэри, тэрэ тоодо гахайнуудта тэжээл хубаарилжа үгэхэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаадүй. Гахайнуудай байрануудые халаахадаа, «КВЭН-300» түхэлэй 3 котел, 1 дизельнэ двигатель, түлеэгээр ба шулуун нүүрһэөр халааха 2 пеэшэн хэрэглэнэбди. Гансахан түлишэдэ хэды ехэ гаргаша хэгдэнэб. Тиихэдэ үшөө гахайнуудаймнай байра хуушаранхай, досоонь шииг нойто ехэтэй. Тиимэһээ эндэ ажаллаһан хүнүүдтэ хүндэ байна. Колхоз хоорондохи барилгын организаци (директорынь М. М. Неугодников) аяар зургаан жэлэй туршада гахайн шэнэ комплекс байра барижа эхилээд, тэрэнээ дүүргэжэ ядаад байна. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые усадхабал, манай коллектив бүри ехэ амжалта түйлаха гээшэ.

Д. ДАДАНОВ
совхозой гахайн фермые даагша.

АЖАХЫН ТООСООНОЙ ГУРИМААР

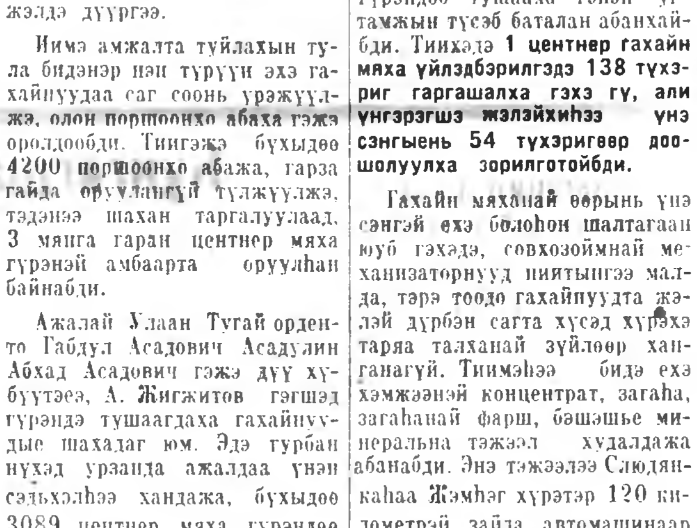

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: звено даагша Жамса Шарапович Ангаев.

1970—1971 онуудта совхозой главна экономист В. Ж. Сыренов, хоёрдохи отделениин агроном М. Р. Даржаев гэгшэдэй үүсхэлээр, совхозой дирекциин, парткомой дэмжэлгээр ажахын тоосоото тарян ажалай звено байгуулагдаа һэн. Звеномнай 550 гектар тарялангай га бүриһөө 15 центнер орооһо ургуулжа абаха түсэбэй орондо 16 центнер абаа һаа, салин хүлһэмнай 25 процентээр дээшэлхээр хараалагдаа һэн.

Иимэ звено эмхидхэхэдээ, нэн түрүүн тарялангаа ёһотой эзэтэй болгохо, продукциин үнэ сэн хямдаруулха, тогтууритай баян ургаса туйлаха гол зорилго табигдаһан байгаа.

Звенодомнай дүршэл ехэтэй механизаторнууд Б. Д. Ангаев, Д-Н. Д. Будашкаев, В. О. Зайганов, Д. Г. Хальчаев гэгшэдэй хажуугаар залуушуул: В. Тулуев, С-Д. Гуршоев, С. Жамнянов табигдаа. Бидэнэртэ ДТ-74 түхэлэй 4 трактор, МТЗ-50 түхэлэй 2 трактор, мүн элдэб машинанууд даалгагдаа. Звеногой механизаторнууд хабарай тарилгын үедэ тракторнуудта ажаллаад, намартаа комбайнуудые жолоодохо хабаатай хүнүүд юм.

Бидэнэр түрүүшынгээ жэлдэ даажа абаһан газарайнгаа гектар бүриһөө 14, хойто жэлдэнь 15,5 центнер орооһо ургуулжа абаабди. Тэдэ жэлнүүдтэ сэбэр паараар бага, минеральна үтэгжүүлгээршье хомор байгаабди. Зүгөөр бүхы хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар хэхэ гэжэ оролдообди. Механизаторнууднай газараа элдүүрилхэдээ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулхадаа, үрэһээ тарихадаа угаа нарин, һайнаар хандадаг, дүршэлтэйшүүл залуушуулдаа туһалжа ябадаг.

Намарай эртын паар ехээр хахалхые хүсэнэбди. Энэ зорилгоор тарая хуряалгын эхилхэтэй адли комбайнуудһаа гараһан һолоомо суглуулжа һүрилөөд, намарай паар хахалнабди.

Хоёрдохёор, минеральна үтэгжүүлгые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди. Суперфосфадые шэниисын үрэһэнтэй суг хүрьһэндэ оруулнабди. Нёдондо хабартаа 380 гектар намарай паарта минеральна үтэгжүүлгэ (гектар бүридэ 2 центнер) оруулаабди. Тиихэдэ 170 гектарнай сэбэр паар байһан юм.

Гурбадахяар, нютагайнгаа байгаалиин уларилтай зохихо агротехникэ баримталха шухала. Манай ажахын тарялан Хамар-Дабаанай ара талаар нэмжыдэг аад, хүрьһэниинь хабар орой гэдэдэг, намартаа тарян ааляар эдеэшэдэг юм. Ушар иимэһээ тарилгаяа богони болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэдэгбди. Тарая хуряалгые мүн лэ түргэнөөр дүүргэ... тэй. Жэшээнь, нёдондо ... эртэ орожо, 180 гект... ряаемнай даражархёо. ... хи гектар бүриһөө ... 35 центнер тарян ... байгаа. Тиибэшье ... хуряагдаһан 370 ге... тус бүриһөө дунда ... 23 центнер орооһон ... лагдаа һэн.

Тарягаа саһанда ... лангүй, түргөөр хуря... хын тула һолоомо ... пресс, тэрэниие ашаг... рэлгэнүүдые, илангая... һо хуряаха комба... олоор худалдажа аба... на. Тиигээд ажахын т... до оруулагдаһан ... дай хуряаһан тарява... райнь бүридхэхэ, ... зэргээр түлбэри үгэх... нариинаар баримтала... тэй болоно. Үнгэрэгш... лэй дүн гаргахадаа, ... лаар алдуу эндүү хэгд... жэ һананаб. Юуб гэх... дүн гаргаха тушаал... гэлдээд, хэһэн ажал... доор сэгнэгдээгүй ...

Ж. АНГА...
совхозой хоёрд... отделениин тар... ажалай звеное даа...

КПСС-эй МҮНӨӨНЭЙ ҮЕ САГАЙ АГРАРНА ПОЛИТИКА

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...лхэ болон томодхохо ...уудта ехэ анхарал ...андуулаа. Ажахын хоо... ...дохи коопераци ленинскэ ...ративна түсэбэй һүр... ...ые хүгжөөһэн шэнэ шага ...оно. Тэрэ хадаа хүдөөдэ ...нис байгуулалтын олон ... социально-экономиче... асуудалнуудые амжалта... ...ар шиидхэхэ арга олго... үйлэдбэрие нэгэдүүлгэ... ...үдөө ажахыдахи ниитын ...ааануудые һайжаруул... ...эдэбхитэй үүргэ дүүргэ...

...үдөө ажахые хурдан түр... хүгжөөхэ хэмжээнүү... ...дунда партиин зүгһөө ...ие эмхидхэлэй талаар ...бэрилхэ хэмжээе дэз... ...үүлхэ, партиин хүдөөгэй ...уудай ажал ябуулгые ...жүүлхэ, колхоз болон ...зуудай партийна эхин ...ацинуудые бэхижүүл... ...адал ехэ удха шанартай ... һэн. Эдэ бүгэдэ хадаа ...тэй партийна орга... ...цинуудай холбоо бари... ...ехээр үргэдхөө, эгээл ...ла юумэндэ — поли бо... ...фермэнүүдэй хүдэлмэри... ...эдэй ажалай, политиче... эдэбхинэн... ...алдаа эрхим һайн үрэ ...үдые туйлахын түлөө ...лис мүрысөө хүгжөөл... ...һайнаар нүлөөлһэн бай...

...най партиин Централь... Комитедэй, КПСС-эй ЦК-... Генеральна секретарь ... Брежнев толгойлогшо... Политбюрогой туйлай ехэ ...хэлэй, политическэ хү... ...ри, колхозниагуудай, ...зуудай хүдэлмэришэ... ...эргэжэлтэдэй, промыш... ...стиин хүдэлмэрилэгшэ... ...бүхы совет арадай шэн... ...та ажал хүдөө ажахые ...өрнь хубилгаа. Эдэ ...дэй туршада СССР-эй ... ажахы горитойхоноор ...д, социалис экономи... ...үгэс хүгжэнги һалбари ...итайгаар боложо байна ...хэлэхэ бүхы баримта ... бии.

...дөө ажахын шухала ...алнуудые шиидхэлгэдэ ...халта туйлагдаа гэбэл, ...й табан жэлэй туршада ...о таряа дунда зэргээр ...үри абалга 191 милли... ...онно болоо гэхэ гү, али ... Пленумэй урдахи та... ...лэй туршада суглуу... ...эенһаа 1,5 дахин ша... ...хэ болоно. Һүүлэй ар... ...лэй туршада түүхэй ... ехээр суглуулагда... ...лоо. Һү абалга 1,5 да... ...хэ — 1,8 дахин, үн... абалга — 2 дахин ехэ ... Шэнэ шэнжэ гэхэдэ, ...ции абалгын ургалта ... имагтал интенсивнэ ...р — хүдөө ажахын ур... ...нуудай ургасые, мал ...й ашаг шэмые дээшэ... ...ын ашаар туйлагдадаг ... Эдэ бүгэдэ хүдөө ажа... продуктнуудые бүри ...удалдадаг, хүн зоной ... ехээр хэрэглэдэг боло... ...н совет хүнүүдэй эдеэ ...й шанарые эрид һай... ...улха арга олгоо.

...дөө ажахын үйлэдбэ... ...үгжөөлгэдэ байһан ар... ...үй амжалтануудые тэм... ...э зуураа, элидхэлшэ ...таряалангай, мал ажа... продуктнуудай талаар ...ын бүхы эрилтэнүү... ...гаха ябадалые хараа... ...бал, туйлагдаһан мү... ...й хэмжээн хангалтатай

гэхын аргагүй, гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Хүдөө ажахыда дутуу дунданууд, хэрэглэгдээгүй нөөсэ арга боломжонууд бага бэшэ бии.

Хүдөөгэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ, социальна дэбжэлтэдэ туйлагдаһан амжалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Ф. Д. Кулаков энэ ниитын хэрэгтэ ороной социалис индустриин, городууд болон промышленна түбүүдэй ажалшадай, манай хүдэлмэришэн ангиин оруулһан тон ехэ хубитые тэмдэглээ.

Эрдэмтэдэй урда байһан зорилгонуудта тэрэ ехэ анхаралаа хандуулаа. Научно-техническэ дэбжэлтын эрхэ байдалда хүдөө ажахыда шэнэ хараа шугам, үйлэдбэрие шэнэдхэн хубилгаха эрдэм ухаан шухала хэрэгтэй, ургамалнууд болон мал тухай эрдэм наука хүгжөөхэ шухала гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Экономическа, социальна дэбжэлтын шэглэлнүүдые тодорхойлолгодо, хүдөөгэй соёл культурын, ажаһуудалай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ. КПСС-эй мүнөөнэй үе сагай аграрна политикые, тэрэнэй туйлалтануудые эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлгэдэ ниитын науканууд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

СЭВ-эй оронуудтай научно-техническэ туйлалтануудаа, үйлэдбэриин түрүү дүршэлөө андалдаха ябадалые эдэбхитэйгээр хүгжөөхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэрие мүнөөнэй индустриальна үндэһэ һуури дээрэ табиха шухала асуудалнуудые суг хамта шиидхэхэ шухала.

1975 оной даалгабаринуудые, табан жэлэй түсэбые бүхыдэнь амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэй, арбадахи түсэбтэ табан жэлэй туршада хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэй холбоотой асуудалнууд тушаа Ф. Д. Кулаков үгэынгөө түгэсхэлдэ тоггоо. Ерэхэ түсэбтэ табан жэл һэн түрүүн шанарай табан жэл, арадай ажаһуудал саашаданьһайжаруулхын тула ашаг олзо ехээр абаха габан жэл болохо ёһотой гээд, нүхэр Л. И. Брежнев хэлэһэн үгэ соогоо нэгэтэ тэмдэглээ һэн. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин шанар һайжаруулха асуудал хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха, худалдаха асуудалай хажуугаар түрүүшын ээлжэндэ улам хурсаар табигдажа байна.

ЦК-гай мартын Пленумэй хараа шугам, арадаар дэмжэгдэһэн энэ хараа шугам агуу ехэ хүсэтэй байһанаа харуулаа. Хүдөө ажахые хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ гэһэн партиин зохёоһон политическэ хараа шугам — партийна, совет, ажахын организацинуудай, профсоюзай болон комсомолой, научна шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилхы кадрнуудай, бүхы ажалшадай хүдөө ажахын үйлэдбэрие саашаданьбүхы талаар хүгжөөхын түлөө тэмсэлэй бодото ажал ябуулгынь хэлбэришэгүй үндэһэ һуури болоно.

Аграрна политикынгаа талаар ленинскэ энэ хараа шугамые парти саашадаашье хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, коммунизм байгуулгын аша туһада шэнэ зорилгонуудые, ажабайдалай шэнэ эрилтэнүүдые хараадаа абан, энэ хараа шугамые саашаданьзохёохы ёһоор хүгжөөжэ байха юм.

Удаа тээнь КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **П. М. Машеров** «КПСС-эй аграрна политика ба хүдөөдэхи социальна дэбжэлтэ» гэһэн элидхэл хээ.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 оной) Пленумһээ хойшо ороной хүдөө ажахыда хэгдэһэн бүхы юумэн манай обществын экономическа, социальна үндэһэн асуудалнуудые шиидхэлгэдэ партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй али тухай һүбэлгэн шадамараар, хоорондоо холбоотойгоор, научна үндэһэ баримтатайгаар хандадаг байһыень эли тодоор баталан харуулна гэбэ. Нүхэр Л. И. Брежневэй үүсхэлээр, тэрэнэй сэхэ хүтэлбэри доро холын хараа бодолтой, үргэн ехэ, хамаг асуудалнуудые хараада абаһан аграрна политика тодорхойлон хараалагдаад, сэхэ шууд бэелүүлэгдэжэ байнхай. Энэ политика асари ехэ арга боломжонуудые, социалис хүдөө ажахын томо үйлэдбэриин арсалтагүй булюу һайнние арад зоной аша туһада бүрин зорюулха ябадал хангана.

Хүдөөдэ партиин баримталан бэелүүлдэг шэнэ хараа бодол хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшын өөрынь хүгжэлтэтэй, таряашанай ажал ба ажаһуудалтай, тэрэнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэй, общество болон коллективтэй харилсаа холбооной бүридэлгэтэй хабаатай бүхы асуудалнуудта ехээр нүлөөлнэ.

Хүдөө нютагай социальна дэбжэлтэнь хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажабайдалай хэм хэмжээнэй хэлбэришэгүй дэбжэлтэ дотор эли тодоор харагдана. 1965 онһоо 1974 он хүрэтэр Белоруссиин колхознигуудай ажалай түлөөһэн 2,5 дахин нэмэһэн байна. Таряашанай бүлын олзо оршонуудай бүридэлэй хубилалташье социально-экономическа талаараа шухала удха шанартай. Ниитын ажахыһаа ородог олзо оршонуудай удельнэ хэмжээн 2 дахин шахуу нэмээ.

Хубиин мэдэлэй туһалбариин ажахын мүнөөдөө зайлашагүй шухала байһаниинь элитэ. Тэрээнһээ хэрбээ арсажа үшөө болохогүй һаань, манай һанамжын ёһоор, тэрэниие эрхилэлгэтэй холбоотойгоор хүдөө нютагай ажалшанда ушардаг зарим тэды түбэг тухашаралнуудые хороохо замда эдэбхитэйгээр орожо болохо, орохо ёһотой байна.

Нүхэр П. М. Машеров энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг Минскэ областиин «Любань» совхозой дүй дүршэл тухай хөөрэбэ.

Хүдөөдэхи соёл гэгээрэлэй хүсэтэ дэбжэлтын асуудалнууд тушаа тодорхойгоор тогтохо зуураа, элидхэлшэ иигэжэ **тусхайлан тэмдэглээ:** хүгжэлтэ түгэс социалис обществын соёлой бүхы хүсэ нүлөөе үргэнөөр хэрэглэнгүй байжа болохогүй. Тиин, соёлой гол газарнууд болохо манай городуудай дүүргэдэг үүргые бүри ехэ болгохо гээшэ дээрэ дурсагдаһан асуудалые холын хараатайгаар шиидхэхэ арга олгоно. Город хадаа хүдөө нютагай хүдэлмэрилэгшын хүмүүжэл болбосоролой баяжаха саг үргэлжын бааза болохо ёһотой.

Нүхэр П. М. Машеров дээдэ, тусхай дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдэй тоогой, тэрэшэлэн ороной ба республикын хүдөө ажахыда дипломтой инженернүүд, экономистнууд ба техникүүдэй ерэлгын һүүлэй 8—10 жэлэй турша соо эрид олошорһые тэмдэглээд, энэ ехэ хэрэгтэ дунда һургуулиин дүүргэдэг үүргэ тушаа анхарал хандуулба.

Үе сагай эрид шууд эрилтэ табижа байһанай ёһоор, арбан жэлэй һургуули дүүргэһэн хүн бүхэн юрэнхы дунда эрдэмэй аттестат абахаһаа гадна, мүн ямар нэгэн ажал эрхилжэ шадахаар мэргэжэлтэй болохо зэргэтэй. Дунда һургуули бүхэн **аха классуудай һурагшадта** ямар нэгэн тусхай мэргэжэл олгодог байха ёһотой.

Хүдөө нютагуудые шэнэдхэн хубилалгын, социальна түсэблэлгын бодото хэрэгые улам нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудта элидхэл дотор ехэ анхарал хандуулагдаа.

КПСС-эй ленинскэ аграрна политика хадаа хүдөө нютагуудые экономическа, социальна талаарнь хүгжөөлгые үргэн дэлисэтэй, хурдан түргэн дабшасатай болгоо. Манай орон дотор коммунис общество амжалтатайгаар байгуулхын тула тон шухала удха шанартай энэ түгэлдэр дэбжэлтэ партиин, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй шэн оролдосото, шадамар ажалаар залан ударидагдана. Партиин политика, **тэрэнэй сэсэн** мэргэн хүтэлбэри — социалис хүдөө ажахын шэнэ амжалтануудай эшэ нүхэсэл болоно, — гэжэ нүхэр П. М. Машеров түгэсхэл дотороо хэлэбэ.

Молдавиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **И. И. Бодюл** «Ажахынууд хоорондын хамжаанай, аграрно-промышленна нэгэдэлэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэрие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, томодхохо» гэһэн асуудалтай элидхэл хээ. **Коммунизмын байгуулха** түүхэтэ хэрэгтэ совет арадай туйлаһан асари ехэ амжалтанууд Коммунис партиин революционно ажал ябуулгаһаа, тэрэнэй политикаһаа эшэ үндэһэтэй, энээн дотор социалис обществын хүгжэлтын зайлашагүй ёһо гуримуудай бэелэл, ажалшадай үндэһэн ашаг туһын хангагдал харагдана.

КПСС-эй социально-экономическа нэгэдхэмэл программа дотор хүдөө ажахы шухала һуури эзэлнэ гэжэ тэмдэглээд, үйлэдбэри томодхолгын, тусхай мэргэжэлтэй болголгын шэнэ шата хадаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй амжалтатайгаар хүгжэхын тула шухала арга нүхэсэл хангалгын гол шэглэл, хүдөөгэй үйлэдбэридэхи харилсаае улам нарижуулан һайжаруулха түгэлдэр арга болоно гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглалгын 20 жэлэй ойдо зорюулагдажа Алма-Атада зарлагдаһан баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, үйлэдбэри томодхолгые тусхай мэргэжэлтэй болгохо ябадалтай тааралдуулха гээшэ хүдөө ажахын хүгжэлтын гансахан зүб зам болоно гэжэ тусхайлан тэмдэглээ һэн.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри эмхидхэлгын, тэрэниие хүтэлбэрилгын шэнэ формонуудые тодорхойлхо ба хүгжөөхын тула Молдавиин партийна организациин ямар хүдэлмэри ябуулһые нүхэр И. И. Бодюл элирхэйлэн харуулаа.

Ажахынууд хоорондын хамжаан имагта ехэ удха шанартай байна гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ. Тэрэнэй тон шухала удха шэнжэнь юуб гэхэдэ, ажахы эрхилэлгын экономическа, социальна эрхэ байдалые тэгшэдхэхэ тухай манай партиин программна бодомжонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгоно, үйлэдбэри томодхолгын хэм хэмжээе дээшэлүүлнэ, зөөриин хоёр түхэл янзые ойртуулна, колхозно-кооперативна сектортэхи дээшээ доошоо бэелүүлэгдэдэг харилсаа холбооной материально-техническэ ба эмхидхэлэй үндэһэ һуури бии болгоно.

Аграрно-промышленна нэгэдэлэй асуудалнууд тушаа хэлэхэ зуураа, Молдавиин ажалшадай суглуулһан дүй дүршэлые нүхэр И. И. Бодюл тодорхойгоор шэнжэлэн харуулба. Гүрэнэй сектортэ союзно-республиканска хоёр, республиканска хоёр аграрно-промышленна нэгэдэлнүүд амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байдаг гэжэ тэмдэглээ.

Газар таряалан промышленность хоёрой хоорондын нэгэдэл энэ секторэй үйлэдбэри доторой зорилгонуудта промышленна продукциин зорюулагдадаг гү, али гүрэндэ худалдагдаха түүхэй эдүүдые промышленна аргаар бэлэдхэдэг һалбаринуудтахи ажахынууд хоорондын хамжаанай үндэһөөр колхозно-кооперативна сектортэ хүгжөөгдэнэ.

Нүхэр И. И. Бодюл хүдөө нютагуудтахи захиргаанай зургаанууд тухай хэлэхэ зуураа, колхозуудай соведүүд республикын колхозно-кооперативна сектортэхи тиимэ зургаанууд болонхой гэжэ тэмдэглээ. Бүридхэл, тоосоо, мүнгэ табилга, материалнуудаар хангалга ба бусад эрхэ, уялгануудые гартаа барижа байдаг гол предприятинуудай захиргаанай толгойлдог территориальна нэгэдэлнүүд гүрэнэй сектортэхи хүтэлбэриин шэнэ зургаанууд болоно.

Элидхэлэй бүлэгүүдэй нэгэниинь хараалан бэелүүлэгдэдэг хэмжээ ябуулгануудай ехэ ашаг үрые харуулдаг экономическа шэнжэлэлдэ зорюулагдаа.

Молдавиин ССР-эй оршон байдалда ниитын үйлэдбэрие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, ба томодхохо саашанхи арга боломжонууд тушаа, тэрэшэлэн эмхидхэлэй шэнэ байгууламжын батадхагдаха, хүгжөөгдэхэтэй хамта гараһан зарим асуудалнууд тушаа элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ тогтон хэлэбэ.

Бүхэсоюзна научно-теоретическэ конференци мартын 25-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС).

ЭДЭБХИТЭД ТУҺАЛНА

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделенидэ поезднуудай аюулгүйгөөр ябалгые шалгаха һара гурбадахи жэлээ үнгэргэгдэнэ. Жэл бүри тус харалгын дүн согсологдожо, эрхим коллективүүд элирүүлэгдэдэг, энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан ниитын шалгагшад урмашуулагдадаг болонхой.

Коллектив бүхэндэ эмхидхэгдэһэн соведүүдэй гэшүүдээр үйлэдбэриин түрүүшүүл түмэр замай бүхы алдбанай түлөөлэгшэд дэбжүүлэгдэнэ. Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин райпрофсожой дэргэдэ поездүүдэй аюулгүйгөөр ябалгые шалгаха совет эмхидхэгдэнхэй.

Энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан ниитын соведүүд ажалай журам һайжаруулха, локомотив бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, транспортна ажахынуудта туһа хүргэдэг ехэ хүсэнүүдэй нэгэн болонхой.

Поезднуудые аюулгүйгөөр ябуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан ниитын соведэй олон хүнүүд зам харилсаанай министрэй, Зүүн Сибириин түмэр замай начальнигай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө урмашуулагдаа. Байгша оной эхиндэ орон доторнай бүхэсоюзна харалга соносхогдоһон юм. Ниитын харалгада түмэр замшад олоороо хабаададаг болоо. Жэшээнь, локомотивна ажахыда январь һарада тус харалгада 2220 хүн бүхыдөө хабадаа гэхэ гү, али тэдэнэй хахадһаа олониинь хүдэлмэришэд болоно.

Арадай ажахыда хэрэгтэй шухала ашаа шэрэһэн локомотивуудта ямаршье һаад ушаруулхагүй зорилго соведэй гэшүүд урдаа табина. Өөрынгөө ажалые табан хурган шэнги һайнаар мэдэдэг, урагшаа һанаатай хүдэлмэришэд энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Нүхэдэйнгөө, өөрынгөө даажа байһан хэрэгтэ харюусалга ехэтэйгээр хандаха эрилтэ соведэй гэшүүн бүхэн табидаг заншалтай.

Түмэр замда тохёолдоһон дутагдалнуудые усадхаха талаар ниитын инспекторнууд гол үүргэ дүүргэнэ гэжэ энде онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Машинист В. А. Кондрашов түмэр зам дээрэ гараһан мал обеоржо, электровозоо сэгээнь байлгажа шадаа. Машинист Алексей Никитович Шевченко Мысовая станци ошожо ябахараа, рельсын дээдэ талын хэмжэршөөд байһые хаража, поездоо усалда оруулангүй байлгаа. Машинистнууд Борис Халитов, Николай Шабаев харгы замдаа һэримжэтэй ябадаг гэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдтөө нилээд мэдээжэ болонхой юм.

Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой олон хүдэлмэрилэгшэд эндэ ороһон локомотив һайнаар заһабарилха хүдэлмэридэ гол анхаралаа хандуулна. Һаяхан эндэ соведэй гэшүүд сугларжа, хоёр һарын дүн гаргаба. Бригада бүхэнэй эдэбхитэй хүдэлмэришэд урмашуулагдаа.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

СОЛДАДАЙ АЛДАР СОЛО

Хээрэ газаа үргэлжэ ябажа, харлашаһан шарайтай, дундуур бэетэй нэгэ хүн Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулиин хашаа соо бодхоогдоһон хүшөөгэй урда венок табиһанайнгаа удаа малгайгаа абаад, удаан зогсобо. Оршон тойронние обеёорногүй хэбэртэй. Шэг шарайнь бүришье барагар хара болонхой. Аюулта дайнай гал дүлэн соогуур ябажа, амиды мэндэ нютагаа бусажа ерэһэн Б. О. Бальжинимаевай ухаанда үнгэрһэн дайнай хүшэр хүндэ үдэрнүүд элеэр һанагдана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Харгааһата тосхонһоо хамта мордоһон үетэн нүхэдэйнь 17-ниинь нютагаа бусажа ерээгүй. Тэдэнэй нэрэ, обогууд энэ хүһөө шулуун хүшөөдэ мүнхэжэнхэй.

Алдар солын орден ямар нэгэ дайшалхы габьла, баатаршалга гаргаһанай түлөө солдадта үгтэдэг гээшэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Түгнэһөө солдадай дээдэ шатын нимэ орденоор 40 гаран хүн шагнагдаһан. Тэдэнэй нэгэн Бадраа Очирович Бальжинимаев мүнөө республика соогоо томохон ажахынуудай нэгэн болохо «Знамя Ленина» колхозой Харгааһатын отделениие эрхилэгшээр ажаллана. Коммунист, 1938 онһоо тракторист, нютагай Соведэй депутат Бадраа Очирович олон үгэдэ дурагүй, даруу номгон зантай хүн. Хэһэн ажалайнгаа хойно гараагүйдөө һаналаа амардаггүй заншалтай. Өөр тухайгаа балай юумэ хөөрэнэгүй.

— Дайн тухай гоёор хөөрэжэ шадахагүйб, — гэжэ Бадраа Очирович хэлэнэ. — Байлдаан бүхэнэй амархан байһые һананагүйб. Олохон нүхэдни тэндэ хэтэ мүнхөөр нойрсоо. Солдадууд алдар соло бэдэрээгүй гээд хэлэдэг. Энэнь тон зүб.

Бадраа Очировичай энгэртэ яларһан орден, медальнууд дайнда баатаршалга гаргаһыень гэршэлжэ үгэнэ. Алдар солын орден, шэн габьяагай түлөө, Кенигсбергые эзэлһэнэй түлөө, фашис Германиие илаһанай, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалтын 20,25 жэлнүүдэй ойн медальнуудтай зэргэлээд, ажалай фронт дээрэ амжалта туйлаһые В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй, шэнэ газар ашаглаһанай түлөө, ВДНХ-гай бронзо медальнууд хөөрэжэ үгэнэ. Үнэхөөрөөшье, энэ хүмнай дайнай, ажалай фронтнууд дээрэ хододоо эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргажа ябадаг хүн.

Б. О. Бальжинимаев 1943 оной февралиин эхеэр урда фронтдо Сальский гэжэ һуурин шадар түрүүшынхеэ байлдаанда хабаадалсаа. Тиихэдэ тэрэ хорёодхон наһатай залуу хүбүүн 1117-дохи зенитно-артиллериин полкын 37 миллиметрэй үхэр буугай расчедой командир ябаа. 7 хүнһөө бүридэһэн расчедынь аха дүүгэй олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн интернациональна расчет гэжэ полкдоо нэрлэгдэдэг байгаа. Дайнай жэлнүүдтэ аха дүү совет хүнүүдэй дайшалхы замай хуби заяан, харилсаа холбоон нягтаран хатуужаа. Байгалай саадахи буряад хүбүүнэй үхэр буугай расчедто мордвин Тимофеев, татар Абдрухманов, украин Кузьменко, ород Борисов гэгшэд гурбан жэл соо эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдажа, Илалтын үдэрые Кенигсбергдэ угтаа. Гурбан жэл соо үргэлжэ. буудалдаанай боложо байһан эгээн гал дүлэн соогуур ябажа гараха гээшэмнай ёһотойл баатаршалга. Туулган тобшонуудай эшхэрээн, бомбо, снарядуудай шэхэ дүлиирмэ тэһэрээн, хани нүхэдһөө хэтэ мүнхэдөө хахасалга — хэды олон аюултай бэрхэ сагууд ушарааб даа. Тоолоожо урдань орохогүйш. Гэбэшье нэгэ нимэ ушар тухай мартадаггүй. Севастополь городой түлөө болоһон байлдаан. Манай зенитнэ полкын эзэлжэ байһан участогые 65—80 «юнкерснүүд» нэгэ үдэр хэдэн дахин бомбодобо. Газар тэнгэри хоёр нэилэшэбэ гэхээр боложо, амиды амитанай тэсэхэһээ байтагай хара түмэр шатаба. Хас тамгатай «хара элеэнүүдэй» үгы боломсоор, һогтуу фашистнар автомадаа бариад нюдэ балай буудажа, галзуу муухайгаар хашхаралдан добтолжо оробо. Шуһанда обтоһон шунахай дээрмэшэдые зенитчигүүд сэхэ буудажа үгы хэбэ. Теэд һогтуу алууршад дахяад лэ добтолно. «Энэ байлдаанда би нэгэ «Юнкерсые» өөрөө буудажа унагаагаа һэм. Манай расчет тэрэ үдэр хоёр взвод фашистнарые үгы хээ. Энээнэй түлөө полкын командир бидэндэ баясхалан хүргөөд, намда Алдар солын гурбадахи шатын орден, бэшэндэмни «Шэн габьяагай түлөө» медаль барюулһан юм», — гээд Бадраа Очирович хөөрэнэ.

Сапун хадын тулалдаанда дайсанай самолёт буудан унагаажа, хоёр взвод фашистнарые үгы хэһэнэй удаа үнишье болонгүй, буряад хүбүүнэй командалдаг расчет Севастополь городые сүлөөлэлгын байлдаанда баһа нэгэ баатаршалга гаргаба. Дайсанай хоёр пулемет городой захадахи бэхилэлтэ соо бэеэ нюугаад, ябаган сэрэгшэдэй урагшаа дабшахын аргагүйгөөр буудажа оробо. Тэдэ хоёр пулемёдые үгы хэхэ гэһэн захиралта Бальжинимаевай расчедто үгтэбэ. Хоёр буудалгаар пулеметчигүүд хүмхиин тооһон болгогдобо. Иимэрхүү ушарнуудые тоолохо болоо һаа, олон байха. Энэ үедэ 4-дэхи батарейн комсорг ябаһан Б. О. Бальжинимаев Коммунис партиин гэшүүн болоо. Тэрэ дайнай гал дүлэн соогуур эрэлхэг зоригтойгоор тулалдахадаа, хододоо мэндэ гарашадаг байгаагүй ааб даа. Түрүүн хоолойгоо, удаань баруун гараа шархатаа. Бомбын тэһэрэлгэһээ шоройдо булагдахадань, нүхэдынь малтажа абаа. Тэһэрэлгын долгинһоо арбаад үдэр дүлии ябаа. Эхэ оронойнгоо түлөө, ерээдүйн зол жаргалта ажабайдалай түлөө ами бэеэ гамнангүй, аюулһаа тунхарингүй, тэрэниие илаад лэ гараһан Бадраа Очирович мүнөө долоон үхибүүдэй эсэгэ, хэдэн багашуулай хүгшэн аба болонхой. Түрэл колхоздоо трактористаар, комбайнераар, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадираар, ахамад инженерээр хүдэлөө.

Нүхэр Бальжинимаев жараяа шахажа ябабашье, хүнгэн сарюун зандаа. Республикын габьяата механизатор гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, РСФСР-эй, республикын Верховно Соведэй Президиумэй болон КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй олон тоото грамотануудаар шагнагданхай, Ажалай, дайнай ветеран Бадраа Очировичай хүтэлбэрилдэг отделени ажахы соогоо түрүү зэргэдэ хододоо ябадаг.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. О. Бальжинимаев аша басаган Гэрэлматаяа һууна.

Авторай фото.

...ЕТ-ФРАНЦУЗ ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ТАБИГДАБА

...-француз документ... ...мартын 24-дэ Кремль ... табигдаба.

...

(ТАСС).

Мария Павловна Сагадарова Орлигой больницада медсестрагаар ажаллана. Дүй дүршэлтэй медсестра һургуулиин үхибүүдэй бэеын элүүртэ онсо анхарал табидаг, саг үргэлжэ тэдэниие үзэжэ байдаг юм. Сагадарова партийна эхин организациин секретаряар һунгагданхай. Тэрэ ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. П. Сагадарова үхибүүнэй элүүрые шалгажа байна.

Д. ДУГАРОВАЙ фото

АЖАЛШАДТАЙ УУЛЗАБА

Һүүлэй жэлнүүдтэ Зэдын аймагай партийна советскэ, ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд һуурин тосхонуудаар ябажа, ажалшадтаяа уулзадаг заншалтай болонхой. Ээлжээтэ уулзалгаяа тэдэнэр һаяхана Боца тосхондо үнгэргэбэ.

Тус тосхоной ажалшадтай болоһон уулзалгада КПСС-эй райкомой секретарь В. М. Гармаев, аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо П. М. Бальчугов, КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо Ц-Д. Д. Доржиев, аймсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша А. Ф. Перевалова, аймагай ахамад врач В. В. Кучинский, хэлхеэ холбооной узелай начальнигай орлогшо Ф. С. Шкредитько, аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүүлэгшэ Д. К. Негудыхатко, аймагай прокурор А. Л. Цырендоржиев, аймсоведэй гүйсэдкомой милициин таһагай начальнигай орлогшо А. Д. Соснин, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха аймагай комбинадай директор Н. И. Якимов, «Заречный» совхозой директор В. И. Иванов болон бусад хабаадаа.

КПСС-эй райкомой секретарь В. М. Гармаев, совхозой директор В. И. Иванов «Аймагай болон совхозой ажалшад түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ ямараар хүдэлөөб, түгэсхэхы жэлдэ тэдэнэй урда табигдаһан зорилгонууд тухай» уулзалгада хабаадагшадта хэлэжэ үгэбэ.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр тосхоной ажалшад аймагай хүтэлбэрилэгшэдтэ элдэб асуудалнуудые табижа, тодорхой харюунуудые абаба.

И. САНЖИЕВ.

ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха хүдэлмэри саашаданьһайжаруулха хэрэгтэ партийна, профсоюзна организацинууд һүүлэй үедэ гол анхаралаа табидаг болонхой. Дүрбэн жэлэй туршада аймагаймнай һуурин тосхонуудта ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай 5 таһаг, ажалшадһаа захил абадаг 5 пункт шэнээр нээгдээ. Комбинадай коллектив урдаа табиһан зорилгонуудаа заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа табиһан байна.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ манай хүдэлмэрилэгшэд 280 мянган түхэригэй захил дүүргэхэ байһан һаа, энэнээ үлүүлэн дүүргэжэ хараалһан түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Түсэб, даабариин амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ хубсаһа оёдог цехэй коллектив иланхаяа ехэ хубитаяа оруулжа шадаа. Дүй дүршэлтэй оёдолшод Х. Хандакова, Р. Бильдакова, И. Таханова, хубсаһа эсхэгшэ Х. Машкинова болон бусад хамта хүдэлдэг нүхэд сооһоо онсо шалгаржа, социалис мүрысөөндэ илажа гараа.

Байгша ондо нёдондонойхиһоо бүри һайнаар ажаллаха зорилго комбинадай хүдэлмэрилэгшэд урдаа табяад, хэлэһэн үгэеэ бодото хэрэг дээрэнь дүүргэхын тула оролдожо байна. Түгэсхэхы жэлэй түрүүшын хоёр һарада ажалшадай захил дүүргэхэ түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаабди.

Комбинадай цех бүхэнэй коллективүүд социалис шэнэ уялгануудые баталан абаад, тэрэнээ хэр бэелүүлжэ байһан тухай саг үргэлжэ хөөрэлдэнэ, бии байгаа дутуу дундануудаа дары усадхажа, ажалаа бүри һайнаар ябуулхые оролдодог болонхой.

Мебель хэдэг, заһадаг цехэй коллектив үнгэрһэн жэлдэ 41 мянган түхэригэй захил бүтээһэн байбал, мүнөө жэлдэ туйлаһан амжалтаяа бүри арьбадхаха гэжэ шиидэнхэй. Модошо дархашуул М. К. Шадрин, В. М. Евус, Р. В. Гатаулин гэгшэд залуушуулда өөһэдынгөө дүй дүршэлөө дамжуулна, тэдэниие һурган хүмүүжүүлнэ.

Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай коллектив угтамжынгаа түсэб болзорһоо урид дүүргэхэ уряа доро ажаллажа байна.

А. АНГАРХАЕВ,
ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай ахамад инженер.

Түнхэнэй аймаг.

СЛЁТ БОЛОБО

Забайкалиин сэрэгэй училищинуудта һураһан курсантнуудай, тус училищинуудай багшанарай болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадай уулзалга КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой заседанинуудай зал соо болобо. Эдэ нүхэдэй бэе бэеһээ таһаржа хахасаһанһаа хойшо гуша гаран жэл үнгэрөө. Зариманиинь фашис дээрмэшэдые даралсаа, нүгөөдүүлынь Эхэ оронойнгоо зүүн хилэдэ япон милитаристнуудай добтолон орохогүйн тулада хёрхоор сахин хамгаалхаяа ошоһон байна.

Забайкалецууд дайшалхы газарнуудта эрэлхэг зориг харуулаа һэн. Тэдэнэрэй дундаһаа Советскэ Союзай хоёр Герой Г. М. Москалев, С. Н. Орешков гэгшэд гараа.

Забайкалиинхид ветерануудай совет байгуулха гэжэ үнинэй хүсэжэ ябаһан. Энэ хүсэлынь бэелүүлэгдэжэ, түрүүшын слет хүдэлмэриеэ эхилээ. Забайкалиин сэрэгэй училищинуудай нэгэндэ курсант ябаһан, мүнөө КПСС-эй горкомой секретарь С. В. Ангапов тэрэниие нээгээ. Областной военкомадай комиссар полковник Д. Ж. Гончиков, хизаар ороноо шэнжэлхэ республиканска музейн директор, дайнай ветерануудай республиканска советэй түрүүлэгшэ, отставкада гараһан полковник Ф. Т. Будажабэ гэгшэд сугларагшадай үмэнэ үгэ хэлээ. Агууехэ Илалтын 30 жэлэй алдарта ойе һайндэрлэлгэдэ ямараар бэлдэжэ, байһан тухай тэдэнэр ветерануудта хөөрэжэ үгөө.

Слёдто хабаадагшад Ленинэй орденто Забайкалиин сэрэгэй округой нэрэ дээрэ бэшэг эльгээгээ. Залуушуулые сэрэгэй-патриотическа мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ аша үрэ ехэтэй хүдэлмэри ябуулхаар, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ дайшалхы ёһоор ажаллахаар бэлэн байһан тухайгаа сугларагшад бэшэг соогоо мэдүүлнэ.

Забайкалиин сэрэгэй училищинуудта һурагшадай совет слет дээрэ һунгагдаа. Социальна хангалгын министрэй орлогшо В. Д. Минеев, тэрэнэй түрүүлэгшээр, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй таһагые даагша Г. Н. Воронин, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи техническэ мэргэжэл олгодог управлениин начальник И. Н. Суетин түрүүлэгшын орлогшонороор һунгагдаа. Тиихэдэ республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. Б. Бутуханов, Буряадай уран зохёолшодой Холбооной правлениин түрүүлэгшэ Д. З. Жалсараев болон бусад советэй бүридэлдэ оролсоно.

Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Забайкалиин сэрэгэй училищинуудай ветерануудай хоёрдохи слет апрелиин 26-да болохо.

А. СУББОТИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. 1-дэхи РСУ-гай бригадир У. Н. Тимофеев, (зүүн гарһаа), Буряадай багшанарай институдай доцент Н. К. Елаев, Улаан-Үдын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой инженер М. П. Павлов, пенсионер М. М. Машаров гэгшэд. 2. Следто хабаадагшад.

Ц. ЦЫБИКОВЭЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй мүнөөнэй үе сагай аграрна политика». КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй 10 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүхэсоюзна научно-теоретическэ конференци (эхиниинь).

Хоёрдохи хуудаһанда. «Заншал үргэлжэлүүлэгдэһээр» — С. Цыдыповэй, Н. Николаевай статья. Редакциин почтоһоо.

Гурбадахи хуудаһанда. «КПСС-эй мүнөөнэй үе сагай аграрна политика» (түгэсхэлынь). «Анда нүхэдэй уулзалга» — А. Субботиной корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һонин. «Ябаган гүталта сэрэг» В. Сергеевэй романһаа хэһэг.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай концерт. 10.30 — «Алтан шайба» гэжэ клубай шанда хүртэхын түлөө. 11.30 — «Васек Трубачев ба тэдэнэй нүхэд» — уран һайханай фильм. 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Мишка-коротышка» — мультфильм (3-дахи сери). 13.25 — «Ухаалан зохёогшо» — тележурнал. 14.05 — «Баатаршалгын почто». 14.35 — «Трудные этажи» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 15.40 — «Юһэдэхи студи» (үнгэтэ). 16.40 — «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг» (үнгэтэ). 17.10 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн. Швециин — СССР-эй суглуулагдамал командануудай наадан. Стокгольмһоо дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Баатаршалгын почто». 19.30 — «Трудные этажи» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 20.35 — «Юһэдэхи студи» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 21.35 — Телевизионно һонин. 21.55 — «Хүдөө тосхоной хүнүүд».

«Орбита». 22.15 — «Һурган хүмүүжүүлэгшэд» — телеочерк. 22.30 — В. А. Моцарт. «Квартет фа-мажор». 22.40 — Хоккей (үнгэтэ).

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин XI съездын дүнгүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр толилно.

ВСРП-гэй съезд партиин зэргые улам бэхижүүлээ, венгер арадай байдалда хүдэлмэришэн ангиин энэ манлайн дүүргэдэг хүтэлбэрилхы үүргые бүри ехэ болгохо гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ.

Съездын хүдэлмэридэ Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй делегациин хабаадаһаниинь ехэ удха шанартай байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ дотор уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар гүнзэгы шэнжэлэл хэгдээ гээд олон газетэнүүд бэшэнэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ Л. И. Брежнев онсо анхарал хандуулна гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ мэдээсэнэ.

Европын 33 ороной, США-гай, Канадын хүтэлбэрилэгшэдэй һаяар уулзаха саг тулажа ерээ гээд «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Франциин Премьер-Министр Жак Ширагай Советскэ Союзда ошоод байһан тухай Парижай газетэнүүд үргэнөөр толилно. Франциин Премьер-Министрэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошолго хоёр ороной хоорондохи экономическа харилсаае саашадань аша үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ арга олгохо байха гээд «Эко» газетэ тоолоно. Энэнь КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, Франциин Президент В. Жискар д'Эстэнэй нёдондо жэлэй декабрь соо Рамбуйедэ болоһон уулзалгын үеэр үгэеэ ойлголсолгые бодото дээрэнь бэелүүлгэһээ үндэһэтэй.

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй Дүтын Зүүн зүгэй оронуудаар ябажа, хөөрэлдөөнүүдые хэһэнэй дүнгүүдые гадаадын хэблэл тайлбарилан шэнжэлхэдээ, энэнь ямаршье үрэгүй байгаа гээд тэмдэглэнэ. Гүрэнэй секретарь «гуяа ганзагалаад» бусаһан байна гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ. Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар Женевэдэхи конференциин хүдэлмэриие һэргээхэһээ ондоо юумэн үгы. Мүн лэ иимэ һанал бодолтой байһанаа «Нью-Йорк таймс» газетэ элирхэйлнэ.

(ТАСС).

БУДАПЕШТ

ВСРП-гэй XI СЪЕЗДЫН РЕЗОЛЮЦИ

ТАСС

ВСРП-гэй XI съездын резолюциие Венгриин газетэнүүд толилбо. Долоон бүлэг соо партиин ажал ябуулгада шэнжэлэл хэгдэнэ, тэрэнэй саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоно.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй хугасаа соо парти политическэ гол хараа шугамаа, X съездын шиидхэбэринүүдые шууд сэхээр бэелүүлээ, гээд тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Гитлеровскэ фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ совет арадай туйлай ехэ гарза хохидолдо ороһые, эдэнэй Венгриие сүлөөлһые венгер арад хэзээдэшье мартахагүй юм гээд эндэ хэлэгдэнэ. Венгриин ажалшадай социалис байгуулалтадаа ажалай ехэ амжалтануудые туйлан, Илалтын 30 жэлэй ойе угтажа байһыень XI съезд үндэрөөр сэгнэбэ.

ВСРП-гэй политикые съезд һайшаан дэмжэнэ. Генеральна политическэ хараа шугамаа партиин залан сэхээр бэелүүлжэ үргэлжэлүүлхэ байһаниинь шухала гээд тэрэ тоолоно. ВСРП-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор элирхэйлэгдэһэн марксистско-ленинскэ хараа шугамые, бодото зорилгонуудые съезд һайшаагаа.

Социализмын ба дэбжэлтын хүсэнүүдэй аша туһада һүүлэй жэлнүүдтэ таатай һайн хубилалтанууд болоо гээд съезд батална. Дэлхэйн социалис оронууд, уласхоорондын хүдэлмэришэн анги, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн — манай үеын революционно гол гурбан хүсэн уласхоорондын оршом соо улам бүри эдэбхитэй ябуулгануудые хэнэ.

Европодо хамтааран аюулгүй байдал хангаха гээшэ шухала удха шанартай байна гээд тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Бэеэ даһан байдалайнгаа түлөө, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө Азиин, Африкын, Латиин Америкын оронуудай арадуудай тэмсэлые ВСРП дэмжэнэ гээд тэмдэглэгдэнэ.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай харилсаа холбоогоо бэхижүүлэн, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын, ниитын дэбжэлтэ туйлахын түлөө ВНР эдэбхитэйгээр тэмсэхэ байна.

Советскэ Союзай, аха дүү бусад социалис оронуудай арадуудтай эм зэмэе ниилүүлэн жагсажа, үзэл суртал-политическэ нэгэдэлээ бэхижүүлһэнэй ашаар Венгриин Арадай Республикын һалбаран хүгжэхын тула саашадаашье эдэбхитэйгээр ажаллахабди гээд ВСРП-гэй XI съездын тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

ХЮЛГЫН СААНА — ХҮДӨӨГЭЙ ШАТАРШАД

Шатараар «Урожай» бүлгэмэй областной Соведэй хубиин — командна түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Буряадай Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй спортын зал соо боложо байна.

11 команда, тодорхойлон хэлэхэдэ, Буряадай хүдөө ажахын институдай, Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй, «Бурятколхозпроектын», Ивалгын гидромелиоративна техникумэй, Улаан-Үдын, Хэжэнгын, Яруунын, Сэлэнгын, Хориин, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудай шатаршад мүрысөөндэ хабаадана. Команда бүхэн гурбан эрэшүүлһээ, хоёр эхэнэрһээ бүридэнэ.

Гурбан наадананай һүүлээр Буряадай хүдөө ажахын институдай шатаршад 12,5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана. Түрүүшын үдэр эдэнэр Хориин аймагай түлөөлэгшэдтэй уулзахадаа, 5:0 тоотойгоор шүүгээ һэн. Хойто үдэрынь Улаан-Үдын, Хэжэнгын аймагуудай шатаршадтай наадахадаа, эдэнэр 4:1, 3,5:1,5 тоотойгоор илаһан байна.

Улаан-Үдын, Яруунын аймагуудай командануд тус тустаа 9 очкотой болоод, удаадахи һууринуудые эзэлнэ.

Гурбадахи турай хэдэн наадан тухай тогтожо хэлэхэдэ иимэ.

Энэ үдэр спортын мастерта кандидат Б. Сампиловай (БСХИ), Хэжэнгын шатаршан Бадмаевай хоорондо болоһон уулзалга олоной анхарал татаһан байха юм. Сагаанаар наадаһан Бадмаев Ретиин дебют (К ф 3) шэлэжэ, уулзалга шанга тэмсэлдэ, һонирхолтойгоор үнгэрөө. Тиин наадананай һүүл багта Бадмаев цейтнодто орожо, хэдэн муу ябадал хэн, шүүгдэбэб гэжэ мэдэрхэ баатай болоһон байна.

Тиихэдэ Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай суглуулагдамал командын нэгэдэхи хюлгэ дээрэ наададаг Б. Цырендылыков Хориин бэрхэ шатаршан Ч.-Ц. Цыденмункуевтай уулзаба. Хараар наадаһан Цыденмункуев Уфимцевай хамгаалалта шэлэхэдээ, түрүүшээр һаала һайн баялдалтай болоһон байгаа. Теэд хоёр часай үнгэрхэдэ, наадан жэгдэржэ, тэнсэлгээр дүүрэхэнь ха гэжэ һанахаар болоо һэн. Гэбэшье эндэ Цыденмункуев алдуу хээд, шүүгдэшөө.

Түнхэнэй шатаршан Юрий Дансаруновай наадаһан столой хажууда хүн зон илангаяа олоороо сугларжа, һонирхон харана. Ушарынь юуб гэхэдэ, хараа муутайшуулай дунда республикын хоёр удаа чемпион энэ мүрысөөндэ һаала һайнаар наадана. Тэрэ гурбан уулзалгада 1,5 очкотой болонхой.

Түрүүшын хюлгэ дээрэ наадагшадай дунда Б. Сампилов гурбан очкотойгоор түрүүлжэ ябана. Тус тустаа хоёр очкотой болоһон Гармаев (Ярууна), Цырендылыков (Улаан-Үдэ), удаадахи һууринуудые эзэлнэ.

Хоёрдохи хюлгэ дээрэ Б. Мункоев (БСХИ), Д. Доржиев (Хэжэнгэ) һайнаар наадана. Эдэнэр 2,5—2,5 очкотой.

Гурбадахи хюлгэ дээрэ хүдөө ажахын институдһаа Ешеев, Яруунаһаа Базаров гэгшэд эрхимлэжэ ябана.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Т. Козулина (Улаан-Үдэ) Д. Ванчикова (Хэжэнгэ) гэгшэд 3—3 очкотой болонхой.

Мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

АГИТПОЕЗД—МАЛШАДАЙ АЙЛШАН

Ангуутан — Хүрбын совхозой эгээл холын гүүртэ. Тэндэхи улаан буланда һаяын нэгэ үдэр малшад бултаараа шахуу сугларбал. Аймагһаа агитпоезд ерээ. Һонин концерт табихань. Лекци, хөөрэлдөө хэхэ. Үһэ заһаха мастер, хубсаһа эсхэгшэ — оёдолшон бии. Эмшэ докторто бэеэ үзүүлжэ, эм абажа болохо. Элбэг эд бараа наймаалха автолавка ерэнхэй.

Иимэ «үдэр» Ангуутан һууринда үсөөн тохёолдодог байгаа бэзэ даа. Агитпоездоор ерэһэн хүнүүд аймаг болон совхоз дотор малай үбэлжэлгын ябаса тухай, малай түл абалга, мяха, һү гүрэндэ тушаалгын али зэргэ ябуулагдажа байһан тухай, мүн бусад һонинуудые малшадта хөөрэжэ танилсуулба. Удаань уран һайханай коллективэй гэшүүд буряад, ород дуунуудай концерт табиба. Ольга Кондакова, Зинаида Дондокова, Светлана Елистратова, Зинаида Урбаева гэгшэдэй дуулахада малшад баяртайгаар угтаһан байха юм.

Хөөрэлдөөн, концертын үнгэрһэнэй һүүлээр малшад врачта бэеэ үзүүлжэ, хэрэгтэй эм дом абаа. Шэнэ костюм, пальто оюулха дуратайшуул хубсаһа эсхэгшэ-оёдолшондо хандаба. Автолавкаһаа эд бараа, хубсаһа хунар, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдан абаа. Һаалишан Е. Будаева, һаалиин фермые даагша С. Базарова гэгшэд мотоцикл худалдажа абаһан байна.

Агитпоезд Могойтын, Тээгдын, Хасууртайн малшадта хүрэжэ баясуулаа.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хориин аймаг.

РИМ

Съезд хүдэлмэрөө дүүргэбэ

ТАСС

Италиин Коммунис партиин XIV съезд хүдэлмэрөө дүүргэбэ. ИКП-гэй Генеральна секретарь Энрико Берлингуэрэй хэһэн Центральна комитедэй тоосоото элидхэл дотор, партиин түрүүлэгшэ Луиджи Лонгын хэлэһэн үгэ соо элирхэйлэгдэһэн политическэ тогтоол баталан абаһан байна. Э. Берлингуэр түгэсхэлэй үгэ хэлэжэ, съездын хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолоо. Съезд пролетарска интернационализмын, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй һаналаа нэгэдэлгын оршон байдалда үнгэрөө гээд тэрэ мэдүүлбэ. Аха дүү партинуудай түлөөлэгшэдэй, эдэнэй дунда Советскэ Союзай Коммунис партиин делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленкын үгэнүүд дотор энэ элирхэйлэн тэмдэглэгдээ.

Мандатна комиссиин, эмхидхэлэй болон парти дотоорой асуудалые шиидхэдэг комиссиин элидхэлнүүдые съезд һайшаагаад, партиин Уставта хэдэ хэдэн хубилалтануудые оруулаа, хүтэлбэрилхы шэнэ органуудые һунгаа.

ХЕЛЬСИНКИ

Хойто оронуудай министрнүүдэй мэдүүлгэ

ТАСС

Хойто Европын оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хоёр үдэрэй зүблөөн эндэ боложо дүүрэбэ. Уласхоорондын мүнөөнэй байдалай гол шухала асуудалнуудые эдэнэр зүбшэн хэлсээд, хамтын коммюнике баталан абаа.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөн шахардуу шанга байдал һулаадуулха, энэ түбиин оронуудай хоорондохи харилсаа хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай гээд. Хойто Европын оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд тоолоно гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ. Олон асуудалнуудаар Женевэдэхи зүблөөн дээрэ туйлагдаһан амжалтануудые эдэнэр һайшаана. Хөөрэлдөөндэ хабаададаг гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар зүблөөнэй түгэсхэлэй шата һаяар үнгэргэгдэхэ гээд этигэн найдажа байһанаа эдэнэр коммюнике соогоо мэдүүлнэ.

Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай Венэдэхи хөөрэлдөөнүүд бүхы Европо түбидэ шахардуу шанга байдал һулаадуулха, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ байна гээд министрнүүд онсолон тэмдэглээ.

ЛИССАБОН

Харилсаа холбооной хараа түсэбүүд

ТАСС

Португалиин, СССР-эй хоорондохи харилсаан ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршохо, ондоо гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн гол ёһонуудта үндэһэлнэ. Хоёр ороной хоорондохи харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гээд Португалиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мариу Бисозу Невиш «Республика» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Дипломатическа харилсаанай тогтоогдоһонһоо хойшо үнгэрһэн богонихон болзор соо Португалиие совет арадай, совет хүтэлбэрилэгшэдэй ехээр хүндэлдэг байһые ойлгообди.

Экономическа, худалдаа наймаанай харилсаа холбоо хүгжөөхэ арга Советскэ Союзай, Португалиин хоорондо айхабтар ехэ юм.

БАГДАД

Ирак-Афган коммюнике

ТАСС

Палестинын араб арадай национальна эрхэнүүдые һэргээнгүйгөөр, булимтаран эзэмдэгдэһэн Араб газар нютагуудые бүрин сүлөөлэнгүй, Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал һэргээжэ болохогүй гээд Ирак-афган хамтын коммюнике соо хэлэгдэнэ. Афганистанай гүрэнэй толгойлогшо, Афганистанай Республикын премьер-министр М. Даудай хани ёһоной албанай хэрэгээр Иракта ерээд бусаһан тухай коммюнике абтаһан байгаа.

Сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаадахагүй, бэе бэеэ хүндэлхэ, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй тухайдаа хоёр тала баталба.

Индиин океанай оршондо амгалан байдалай зоно хангаха шухала гээд Ирак, Афганистан мэдүүлнэ. Эрхэ сүлөөгэйнгөө, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудтай һанал нэгэтэй байһан тухайдаа эдэнэр элирхэйлээ.

КАИР

ЯМАРШЬЕ АША ҮРЭГҮЙ

ТАСС

Египедэй Араб Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Фахми Асуанда үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй Дүтын Зүүн зүгэй оронуудаар ябалга урагшагүйдэжэ, ямаршье аша үрэ үгөөгүй гээд тэмдэглэбэ. Дүтын Зүүн зүгэй байдалые шата шатаар гүримшуулха гэһэн американ политика буруу һүрөө гээд министр хэлэбэ. Тиимэһээ Женевэдэхи эбэй конференци дары һэргээгдэхэ ёһотой.

Египедэй хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй Дүтын Зүүн зүгэй оронуудаар ябаха үедэ Синайн хахад арал дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргалгын хоёрдохи шата тухай асуудал гол түлэб зүбшэн хэлсэгдээ.

Израилиин хүтэлбэрилэгшэдэй эбсэшэгүй хараа бодол баримталһанһаа уламжалан, США-гай гүрэнэй секретариин хүсэлэл оролдолгонууд буруу һүрэһэн байна гээд И. Фахми саашадаа хэлэбэ. Энээнэй түлөө Израилиин правительство бүрин харюусаха ёһотой.

Хэрбээ Сиридэ Израилиин добтолоо гээшэ һаань, Египедэй Араб Республика Сириин урдахи уялгаяа дары дүүргэхэ юм гээд Египет бэшэгээр баталһан байна гэжэ И. Фахми түгэсхэлдөө мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай гүрэнэй секретарь энэ ажал ябуулгаяа зогсоожо, хөөрэлдөөнүүд тухайдаа президентдэ, конгрессдэ элидхэхын тула Вашингтондоо бусахань гээд Г. Киссинджертэй хамта Дүтын Зүүн зүгэй оронуудаар ябалсаһан США-гай гүрэнэй департаментын тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Гол шухала хэдэ хэдэн асуудалнуудаар хоёр тала үгэеэ ойлголсоогүй гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Спорт

ТОБШОХОНООР...

КОНЬКИ. Спортын энэ зүйлөөр СССР-эй чемпионат Алма-Ата шадархи Медеогой елүүр дээрэ боложо дүүрэбэ. Ульяновск хотын конькишан Людмила Анкудимова СССР-эй чемпионкын нэрэ зэргэдэ хүртөө (182, 201 очко).

Ороной түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй үедэ дэлхэйн хоёр рекорд тогтоогдоһон байна. Горький хотодо ажаһуудаг Татьяна Аверина дахинаа шалгарба. Тэрэ 1000 метрые 1 минута 25, 28 секунда соо гаталаа. Аверина алтан бага медальда хоёрдохёо хүртөө — 3 мянган метрые 4.48,19 минута соо гаталба.

Смоленскын конькишан Любовь Садчикова 500 метрые 41,69 секунда соо гаталжа, дэлхэйн хоёрдохи рекорд тогтоогоо.

Олон зүйлэй мүрысөөгөөр Людмила Титова (Москва) Анкудимоваһаа халта гээгдэжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Алма-Атын түлөөлэгшэ Ирина Корниненко гурбадахи һуури эзэлбэ.

БҮМБЭГЭТЭЙ ХОККЕЙ. Мартын 23-да Архангельскын «Водник», Москвагай «Динамо» командануудай уулзалга 1:1 тоотойгоор дүүрэбэ. Иигэжэ бүмбэгэтэй хоккейгээр ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн түгэсэһэн байна. Энэ чемпионадта добтологшод мэргэжэл шадабаритай байһанаа харуулаа. 182 уулзалгада 1457 бүмбэгэ гэхэ гү, али уулзалга бүхэндэ 8 бүмбэгэ сохижо оруулагдаһан байна. Урдань иимэ дүн туйлагдаагүй юм.

Москвагай «Динамо» 48 очкотойгоор нэгэдэхи һуури эзэлжэ, ороной чемпион болоо. Алма-Атын «Динамо» — хоёрдохи, Свердловскын СКА — гурбадахи, Хабаровскын СКА дүрбэдэхи һуурида гараа.

Алма-Атын «Динамо» илангаяа шалгарба. Тэрэнэй хоккеистнүүд 26 нааданда 182 бүмбэгэ сохижо оруулаа. Иимэ амжалта нэгэшье клуб туйлаагүй юм. Энэ клубай добтологшо 22-той Евгений Агуреев Свердловскын бэлигтэй бэрхэ спортсмен Николай Дураковто хабаатай байһан рекордые (54) үлүүлһэн байна. Агуреев сезон соо 63 бүмбэгэ сохижо оруулаа!

ФУТБОЛ. Мартын 22, 23-да футболоор ороной кубогта хүртэхын түлөө ээлжээтэ наадануud үнгэргэгдэһэн байна. ЦСКА — Таврия» (Симферополь) — 3 : 2, «Заря» (Ворошиловград) — СКА (Ростов-на-Дону) — 1:0, «Днепр» (Днепропетровск) — «Памир» (Душанбе) — 1:2, «Динамо» (Тбилиси) — «Металлург» (Запорожье» — 2:1, «Металлист» (Харьков) — «Пахтакор» (Ташкент) — 1:4, «Зенит» (Ленинград) — «Динамо» (Минск) — 1:0, «Кайрат» (Алма-Ата) — «Торпедо» (Москва) — 3:0, «Арарат» (Ереван) — «Крылья Советов» (Куйбышев) — 4:1, «Нистру» (Кишинев) — «Локомотив» (Москва) — 0:1, «Карпаты» (Львов) — «Нефтчи» (Баку) — 4:0. Звезда» (Пермь) — «Шахтер» (Донецк) — 1:0, «Шинник» (Ярославль) — «Черноморец» (Одесса) — 2:1. Эдэ уулзалгануудта шүүһэн командануд түгэсхэлэй нааданӑй 1:8 хубида гараа. Мүрысөөнэй энэ шата апрелиин 6-да үнгэргэгдэхэ. Фрунзиин «Алга» командын футболистнууд Москвагай «Динаматай» наадахаяа ерээгүй.

САНА. Санаар ороной түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Мурманск хотодо үнгэргэгдэжэ байна. «Динамын» дүрбэн санашад командаараа түрүү һуури эзэлбэ. Эдэнэр 4х10 километрэй эстафетэдэ 1 час 59,31 минута саг харуулаа. Мэдээжэ санашад Симашев, Лукьянов, Шмигун, Рочев гэгшэд командын бүридэлдэ ороно.

БАСКЕТБОЛ. Эхэнэрнүүдэй командануудай дунда баскетболоор ороной чемпионат боложо үргэлжэлһөөр. Киевэй «Динамо» Ташкентын СКИФ-ые — 58:53, Ленинградай «Буревестник» Алма-Атын «Университедые» — 75:71, Ленинградай «Спартак» Московско областиин «Спартагые» 76 : 74 тоотойгоор шүүгээ. Ригын ТТТ командын баскетболистнууд нэгэшье шүүгдэнгүй, түрүү һуури эзэлжэ ябана. Һүүлшын нааданда тэдэ «Свердловскын «Уралмашые» 69:55 тоотойгоор шүүгээ.

(ТАСС).

ЛИССАБОН

Үшөө нэгэ үгэсөөн буруу һүргэгдөө

ТАСС

Аргаяа һалажа, шарҕала газардууһан хархис хүсэнүүдһээ бүридэнхэй нюуса эмхи Португалида элирүүлэгдэбэ. Тэрэ «Португалиие сүлөөлхэ арми» («ПАО») гэжэ нэрэтэй байгаа. Тэрэнэй гэшүүд мартын 11-дэ урагшагүйдэһэн контрреволюционно урбалта эмхидхэгшэдтэй холбоотой байба гээд Хойто сэрэгэй округой штабай начальник полковник Эурику Корвашу Порту хотодо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдээсээ. Португалиин юрын эрхэтэдэй һэрэмжэтэй байһанай ашаар нюуса эмхиин ажал ябуулга элирүүлэгдэбэ.